

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Центр заочного, дистанційного та вечірнього навчання
Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА
На тему «ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ
МАЛОГО БІЗНЕСУ»

Спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Студентки 2 курсу, групи ОП.мз-01с

Зінченко Аліни Геннадіївни

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр.

Кваліфікаційна робота магістра містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

(підпис)

Зінченко А.Г.
(ініціали та прізвище студента)

Керівник: к.е.н., доц.,ст. викладач
Мірошніченко О.В.

(підпис)

Суми – 2021 рік

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи на тему
«ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ»
студентки Зінченко Аліни Геннадіївни

Актуальність теми дослідження визначається тим, що повноцінне впровадження організації обліку підприємств малого бізнесу, зокрема, у сфері послуг із виконання електромонтажних робіт, створювало б передумови для забезпечення конкурентоспроможності підприємств малого бізнесу, адаптації до постійних змін внутрішнього та зовнішнього середовищ, кон'юнктури ринку електромонтажних робіт, стабільності та безпечності умов виконання електромонтажних робіт, і, таким чином, підвищило би рівень конкурентоздатності послуг із виконання електромонтажних робіт на ринку України.

Метою роботи є обґрунтування теоретичних положень, методичних підходів, прикладних аспектів організації обліку підприємств малого бізнесу та розробка на цій основі відповідних рекомендацій з вдосконалення обліку.

Об'єктом дослідження є процеси організації обліку на підприємствах малого бізнесу.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних та практичних аспектів організації обліку на підприємствах малого бізнесу на прикладі діяльності ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка».

При виконанні роботи були використані такі методи: діалектичний, догматичний, аналітичний, логічний, системний підхід, економіко-математичні.

За результатами дослідження сформульовані такі висновки:

– виокремлено та висвітлено особливості функціонування підприємств малого бізнесу;

– досліджено методичні особливості організації обліку на підприємствах малого бізнесу;

- виконано комплексне дослідження загального організаційно-економічного стану підприємства;
- проаналізовано облікову політику підприємства;
- розкрито особливості організації бухгалтерського обліку на підприємствах малого бізнесу;
- систематизовано заходи із удосконалення організації обліку на підприємстві малого бізнесу;
- сформульовано пропозиції щодо удосконалення методичних засад контролю за організацією обліку на підприємстві малого бізнесу на прикладі встановлення і виявлення змін рівня прогресивності активної частини основних засобів;
- запропоновано заходи гармонізації обліку на підприємствах малого бізнесу за допомогою показника рентабельності.

Одержані результати можуть бути використані для покращення організації та методології організації обліку на підприємствах малого бізнесу.

Ключові слова: підприємства малого бізнесу; бухгалтерський облік; електромонтажні роботи; основні засоби; заробітна плата; рентабельність; баланс; фінансова звітність.

Зміст кваліфікаційної роботи викладено на 66 сторінках, зокрема, список використаних джерел із 66 найменувань, розміщений на 9 сторінках. Робота містить 9 таблиць, 6 рисунків, а також 5 додатки, розміщених на 6 сторінках.

Рік виконання кваліфікаційної роботи – 2021 рік

Рік захисту роботи – 2021 рік

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Центр заочного, дистанційного та вечірнього навчання
Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
к.е.н., доцент
_____ Серпенінова Ю.С.
(підпис)
«__» _____ 2021 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
студенту 2 курсу, групи ОПмз-01с
Зінченко Аліні Геннадіївні

(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи: «Організація обліку на підприємствах малого бізнесу» затверджена наказом по університету від «9» листопада 2021 року №0809-VI

2. Термін подання студентом закінченої роботи «7» грудня 2021 року

3. Мета кваліфікаційної роботи: обґрунтування теоретичних положень, методичних підходів, прикладних аспектів організації обліку підприємств малого бізнесу та розробка на цій основі відповідних рекомендацій з вдосконалення обліку.

4. Об'єкт дослідження: є процес організації обліку на підприємствах малого бізнесу.

5. Предмет дослідження: сукупність теоретичних та практичних аспектів організації обліку на підприємствах малого бізнесу на прикладі діяльності ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка»

6. Кваліфікаційна робота виконується на матеріалах ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка».

7. Орієнтовний план кваліфікаційної роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети

Розділ 1 «Загальнотеоретичні та методологічні аспекти організації обліку на підприємствах малого бізнесу» - 19 жовтня 2021 року

(назва – термін подання)

У розділі 1 розглянути особливості функціонування підприємств малого бізнесу, дослідити методичні особливості організації обліку на підприємствах малого бізнесу, які зареєстровані як фізичні особи – підприємці, та як юридичні особи

Розділ 2 «Організація обліку на підприємстві малого бізнесу ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» - 01 листопада 2021 року

(назва – термін подання)

У розділі 2 навести загальну організаційно-економічну характеристику підприємства; розглянути облікову політику підприємства; розглянути особливості організації обліку на підприємстві

(зміст конкретних завдань до розділу, які має виконати студент)

Розділ 3 «Шляхи вдосконалення обліку на підприємстві малого бізнесу ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка»» - 16 листопада 2021р.

(назва – термін подання)

У розділі 3 запропонувати шляхи вдосконалення організації обліку та контролю на підприємстві; запропонувати шляхи гармонізації обліку на підприємствах малого бізнесу із міжнародними стандартами

(зміст конкретних завдань до розділу, які повинен виконати студент)

Дата видачі завдання: «21» вересня 2021 року

Керівник кваліфікаційної роботи _____
(підпис)

Мірошніченко О.В.
(ініціали, прізвище)

Завдання до виконання одержав _____
(підпис)

Зінченко А.Г.
(ініціали, прізвище)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ....	8
1.1 Особливості функціонування підприємств малого бізнесу.....	8
1.2 Методичні особливості організації обліку на підприємствах малого бізнесу, які зареєстровані як фізичні особи – підприємці.....	14
1.3 Особливості організації обліку на підприємствах малого бізнесу, які зареєстровані як юридичні особи.....	19
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ МАЛОГО БІЗНЕСУ ТОВ «НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО «ЕЛЕКТРОНАЛАДКА»	25
2.1 Загальна організаційно-економічна характеристика підприємства.....	25
2.2 Облікова політика підприємства.....	31
2.3 Організація бухгалтерського обліку на підприємстві.....	34
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ МАЛОГО БІЗНЕСУ ТОВ «НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО «ЕЛЕКТРОНАЛАДКА».....	40
3.1 Удосконалення організації обліку на підприємстві малого бізнесу.....	40
3.2 Удосконалення методичних організації контролю на підприємствах малого бізнесу.....	43
3.3 Гармонізація обліку на підприємствах малого бізнесу із міжнародними стандартами.....	46
ВИСНОВКИ.....	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	53
ДОДАТКИ.....	62

ВСТУП

Важливість дослідження організації обліку на підприємствах України взагалі та на прикладі підприємств малого бізнесу зокрема обґрунтовується тим, що підприємства малого бізнесу є одними із найважливіших елементів економіки України, складовою економічних відносин, спрямованих на виконання важливих функцій у економіці.

Повноцінне впровадження організації обліку підприємств малого бізнесу, зокрема, у сфері послуг із виконання електромонтажних робіт, створювало б передумови для забезпечення конкурентоспроможності підприємств малого бізнесу, адаптації до постійних змін внутрішнього та зовнішнього середовищ, кон'юнктури ринку електромонтажних робіт, стабільності та безпечності умов виконання електромонтажних робіт, і, таким чином, підвищило би рівень конкурентоздатності послуг із виконання електромонтажних робіт на ринку України.

Отже, зростаюче значення організації обліку, з одного боку, а з іншого – недостатній рівень організації цієї діяльності, спричинює об'єктивну потребу у вдосконаленні організації обліку на підприємствах малого бізнесу. Актуальність теми дослідження посилюється нестабільністю економічної ситуації у чусному суспільстві, недостатнім рівнем поінформованості населення України про стан і можливості ринку електромонтажних робіт.

Метою роботи є обґрунтування теоретичних положень, методичних підходів, прикладних аспектів організації обліку підприємств малого бізнесу та розробка на цій основі відповідних рекомендацій з вдосконалення обліку.

Для досягнення зазначеної мети необхідно поставити та вирішити такі завдання дослідження:

- виокремити та висвітлити особливості функціонування підприємств малого бізнесу;
- дослідити методичні особливості організації обліку на підприємствах малого бізнесу, які зареєстровані як фізичні особи – підприємці;

- визначити особливості організації обліку на підприємствах малого бізнесу, які зареєстровані як юридичні особи;
- виконати комплексне дослідження загального організаційно-економічного стану підприємства;
- проаналізувати облікову політику підприємства;
- розкрити особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві;
- систематизувати заходи із удосконалення організації обліку на підприємстві малого бізнесу;
- сформулювати пропозиції щодо удосконалення методичних засад контролю за організацією обліку;
- запропонувати заходи гармонізації обліку на підприємствах малого бізнесу із міжнародними стандартами.

Об'єктом дослідження є процеси організації обліку на підприємствах малого бізнесу.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних та практичних аспектів організації обліку на підприємствах малого бізнесу на прикладі діяльності ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка».

База досліджень – ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» як підприємство малого бізнесу.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань у роботі застосовано загальнонаукові та приватно-наукові методи. Діалектичний метод використовувався на усіх етапах роботи для розкриття сутності організації обліку підприємств малого бізнесу; догматичний – для тлумачення категорій, поглиблення та уточнення понятійного апарату; аналітичний і логічний були використані при розгляді підходів до організації обліку, які використовуються на вітчизняних підприємствах малого бізнесу; системний підхід у структурно-функціональному аспекті застосовувався при визначенні складових організації обліку підприємств малого бізнесу на

прикладі ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка»; економіко-математичні методи використані при удосконаленні підходів до прогнозування шляхів та заходів удосконалення організації обліку.

Інформаційна та правова база дослідження. Інформаційною та правовою базою дослідження виступають чинні законодавчі, інші нормативно-правові акти (Податковий кодекс України, закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та інші, Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, статистичні матеріали, дані мережі Інтернет (із зазначенням дати звернення), дані фінансової звітності бази дослідження.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ

1.1 Особливості функціонування підприємств малого бізнесу

Мале підприємство є однією з найбільш поширених організаційних форм господарювання, що дозволяє позитивно вирішувати економічні та соціальні проблеми. Незважаючи на поширеність терміну, часте апелювання до нього у пресі та наукових працях, суть малого підприємства завжди була предметом дискусій у літературі.

Так, Н. В. Лагодієнко та К. В. Белінською малий бізнес визначається як підприємницька діяльність, тобто самостійна, що здійснює на свій страх і ризик діяльність, спрямована на систематичне одержання прибутку від використання майна, реалізації товарів, надання послуг та виконання робіт особами, зареєстрованими як суб'єкти малого підприємництва відповідно до законодавства і відповідають критеріям, що дозволяють віднести цих осіб до особливої категорії [28, с. 57].

Оскільки автори не вказують на критерії, які дозволяють віднести підприємство саме до малих, зазначимо, що такі критерії визначаються законодавством.

С. В. Скрипник, І. В. Шепель та Г. В. Головчак вважають, що мале підприємство – не просто менша версія великого підприємства. Автори наголошують на найважливіших бухгалтерських концепціях та принципах як на належну практику, яку малі підприємства повинні враховувати, приймаючи рішення про відповідні системи бухгалтерського обліку. Зокрема, оскільки для таких підприємств обтяжливо надавати фінансову інформацію багатьом усіляким користувачам, отже, адміністративне спрощення надання фінансової інформації різним або однаковим органам влади для різних або тих самих цілей (зокрема, оподаткування, статистика,

банки) варто вживати наскільки це можливо, що означає, що інформація повинна подаватися лише один раз, тобто за принципом «лише один раз» [60, с. 162].

З цим можна погодитись, що, оскільки великі та малі підприємства працюють по-різному, не можна застосовувати однакову систему обліку для всіх підприємств. Малі підприємства можуть застосовувати подвійне ведення бухгалтерського обліку, оскільки це пропонує набагато кращий контроль за правильним обліком операцій у порівнянні із системою ведення єдиного запису.

Для точного визначення поняття, які підприємства є малими, звернемося до чинного законодавства.

Так, у відповідності до ст. 55 Господарського кодексу України (далі – ГК України) суб'єктами малого підприємництва стають: фізичні особи та юридичні, які здійснюють приватне підприємництво, із середньорічною чисельністю працівників не більше 100 осіб та середньорічним доходом не понад тристатисячократного місячного розрахункового показника.

Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» у ст. 1 визначає, що тлумачення «суб'єкти малого підприємництва» і «суб'єкти середнього підприємництва» застосовуються у розумінні, приведеному у ГК України, з огляду того, що у цілях цього Закону найменування «суб'єкти малого підприємництва» опановує суб'єктів мікропідприємництва [57].

Зв'язки, пов'язані з прогресом малого підприємництва в Україні, ґрунтуються на Конституції України [24] і регулюються ГК України, Цивільним кодексом [65] (далі – ЦК України), Податковим кодексом України [36] (далі – ПК України), іншими законодавчими актами.

Отже, можемо визначити основні ознаки віднесення підприємств до малих: це підприємство, яке виступає чітким законодавчим критерієм за чисельністю працюючих осіб; це виробництво, яке збігається з певними законодавчим критеріями за сумами річних доходів; це підприємство, яким

розпоряджається власник та яке не має проблематичної організації управління; це підприємство, у якого доступ до ринку капіталу мізерний і яке має обмежену частину виробу (послуг) на ринку; це підприємство, яке не посідає у своїй сфері пануючої позиції.

Доцільно зазначити, що, хоча роль малих підприємств у виробництві товарів та наданні послуг є порівняно невеликою, їх кількість є стабільно значною. Так, за цифрами Державної служби статистики, в 2020 році в Україні трудилися 380597 підприємств, з яких 95,2 відсотків належали до малих, 4,7 відсотків – до середніх, і лише 0,1 відсотків – до великих. Результат малих підприємств у загальному обсязі реалізованої продукції (наданих послуг) всіх підприємств склала 19,1 відсотків, частка середніх – 43,2 відсотків, великих – 37,7 відсотків; малі підприємства забезпечили 27,3 відсотків зайнятості працівників, середні – 25,1 відсотків, великі – 47,6 відсотків [37].

Частку малих підприємств у виробництві товарів та наданні послуг за 2020 р. показано у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Частка малих підприємств у виробництві товарів та наданні послуг у порівнянні з великими та середніми за 2020 р.

№	Вид підприємств	Частка малих підприємств у загальній кількості підприємств, відсотків	Частка малих підприємств у обсязі реалізованої продукції (наданих послуг), відсотків	Частка малих підприємств у загальному обсязі зайнятих працівників, відсотків
1.	Великі	00,1	37,7	47,6
2.	Середні	04,7	43,2	25,1
3.	Малі та мікро-	95,2	19,1	27,3

Джерело: складено за [7, с. 86–87; 37].

Частку малих підприємств у виробництві товарів та наданні послуг у порівнянні з великими та середніми за 2020 р. також покажемо за допомогою графіків (рис. 1.1 та 1.2).

Рисунок 1.1 – Частка малих підприємств у загальній чисельності підприємств, %

Примітка. У зв'язку із дуже малим відсотком великих підприємств (0,1) їх частка на графіку візуально не відображається.

Джерело: складено за [37].

Рисунок 1.2 – Частка малих підприємств у загальному діапазоні реалізованої продукції (наданих послуг), %

Джерело: складено за [37].

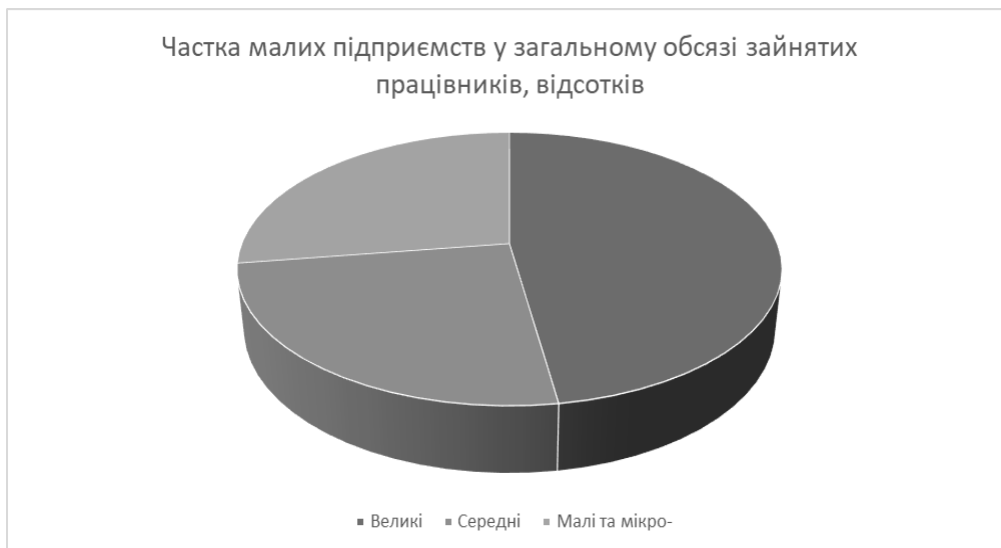

Рисунок 1.3 – Частка малих підприємств у загальному діапазоні зайнятих працівників, %

Джерело: складено за [37].

Щодо класифікації підприємств малого бізнесу, то найперше малі підприємства систематизуються відповідним чином до законодавства, за вже згаданою ст. 55 ГК України на мікропідприємства та на безпосередньо малі підприємства. Подібну класифікацію використовує Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [39].

У такий спосіб, щоб установити відповідність категорії (велике, середнє, мале чи мікропідприємство) для цілей бухгалтерського обліку, підприємства керуються критеріями балансової вартості активів, чистого ви торгу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і чисельності найманих працівників, передбаченими ч. 2 ст. 2 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

У ч. 3 ст. 2 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» встановлено, що особистості підприємницької діяльності, яким, належно до законодавства, присвоєнно право на запровадження примітивного обліку доходів і витрат, ведуть бухгалтерський облік і висилають фінансову звітність упорядковану, узаконеному законодавством про примітивну систему обліку і звітності.

Однак до 1 січня 2015 р. така норма була передбачена лише для платників податку на прибуток підприємств, прибуток яких оподатковувався за ставкою нуль відсотків і які відповідали критеріям, визначеним п. 154.6 ПК України.

На сьогодні такими суб'єктами є юридичні особи, визначені як платники єдиного податку. Абз. 3 п. 44.2 ПК України передбачено, що юридичні особи – платники єдиного податку, які відповідають критеріям, обумовленим пп. 3 п. 291.4 ПК України, ведуть спрощений бухгалтерський облік доходів та витрат. При цьому дослідники зауважують, що поняття такого спрощеного обліку доходів і витрат, необхідного для класифікації підприємств малого бізнесу, як і спрощеної системи обліку і звітності, в національному законодавстві недосконалі [62, с. 132].

Подібну класифікацію підприємств малого бізнесу, у т.ч. й з залученням класифікації підприємств у країнах ЄС, надають О. І. Линник та Н. Ю. Єршова (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2 – Класифікація підприємств у ЄС та в Україні

№	Види підприємств	Показники		
		Балансова вартість активів, євро	Чистий дохід від реалізації продукції за рік, євро	Середня кількість працівників, осіб
1.	Мікропідприємство, у т.ч., ФОП	менше 350 тис.	менше 700 тис.	менше 10
2.	Мале підприємство	менше 4 млн.	менше 8 млн.	менше 50
3.	Середнє підприємство	менше 20 млн.	менше 40 млн.	менше 250
4.	Велике підприємство	більше 20 млн.	більше 40 млн.	більше 250

Джерело: складено за [29, с. 76].

Класифікувати підприємства малого бізнесу можна і за іншими критеріями. Так, залежно від потреб в інформації про діяльність підприємства, користувачів фінансової інформації умовно поділяють на внутрішніх (власники, апарат керування, працівники та ін.) та зовнішніх (кредитори, інвестори, урядові органи тощо) [35, с. 51].

У такий спосіб, при формулюванні класифікацій малих підприємств можна використовувати кількісні та якісні критерії. До якісних критеріїв варто віднести: інтенсивна організаційно-функціональна поступливість,

високий ступінь суперництва, нескладність організації на основі безцехової побудови, сполучення в одній персоні декількох виробничо-управлінських призначень, здебільшого покладання надій на регіональні джерела сировини і ринки збуту продукції, примітивність грошових і матеріальних ресурсів, вимога у мудрій підтримці державою і великим бізнесом. До кількісних критеріїв зараховують: кількість працівників, оборот (обсяг) продаж, обширність активів, чисельність філій або підрозділів, відсоток фірми на ринку, колективний капітал фірми.

1.2 Методичні особливості організації обліку на підприємствах малого бізнесу, які зареєстровані як фізичні особи – підприємці

Одна із важливих умов здійснення та оподаткування малих підприємств та ФОП – облік таких суб'єктів як платників податків відповідно до норм гл. 6 ПК України.

Особа здійснює своє право на підприємницьку діяльність за умови її державної реєстрації в порядку, встановленому Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» [40].

Для окремих видів діяльності передбачена держреєстрація. Особа, яка очолює вільну фахову діяльність, і не є ФОН, реєструється (за необхідності) відповідно до тих нормативних актів, які передбачені для самозайнятих осіб.

Фізичні особи, вимогою запровадження діяльності яких узгоджено із законом є державна реєстрація такої діяльності у належному уповноваженому органі та здобуття свідоцтва про реєстрацію чи іншого документа (дозволу, сертифіката тощо), що визнає право фізичної особи на ведення діяльності, впродовж 10 календарних днів згідно такої реєстрації зобов'язані стати на облік у контролюючих органах за місцем свого безперервного проживання як самозайняті особи та одержати посвідчення

про взяття на облік згідно із ст. 65 ПК України (п. 178.1 ст. 178.1 ПК України).

Облік ФОП як платників податків є одним із способів контролю, який ведеться з наміром формування вимог для реалізування контролюючими органами точного накопичення, своєчасності і досконалої оплати податків, накопичених санкцій, додержання законодавства. Більш детально облік платників податків і зборів регулює Порядок обліку платників податків і зборів [54].

Облік ФОП, які крізь свої релігійні погляди відступаються від погодження реєстраційного номера облікової картки платника податків та доклали про це належний перевіряючий орган, проводиться за ПІБ і серією й номером паспорта.

Злагодженість обліку ФОП досить розгорнуто визначений у ст. 65 ПК України та в Порядку обліку платників податків і зборів. Інформація про подібних платників податків, одержана для їх обліку згідно з цим Порядком, занотовується до Реєстру ФОП, який є складовою частиною Державного реєстру фізичних осіб – платників податків. Облік ФОП реалізовується аспектом занотовування записів про державну реєстрацію або переривання підприємницької діяльності, вільної фахової діяльності, перереєстрацію, постановку на облік, зняття з обліку, записування змін, а також вчинення інших дій, які передбачені Порядком обліку.

Оподаткування ФОП можливе за двома порядками оподаткування їх доходів, одержаних від підприємницької діяльності: 1) загальна система оподаткування (надалі – ЗСО) шляхом сплати податку з доходів підприємця та 2) примітивна система оподаткування, обліку та звітності (надалі – ССОЗ) шляхом сплати єдиного податку (надалі – ЄП).

ЗСО для фізичних осіб, у т.ч. й для ФОП, існує із моменту виникнення приватного підприємництва. Умови роботи на загальній системі оподаткування встановлені ст. 177 ПК України. Так, доходи ФОП, одержані впродовж календарного р. від провадження господарської діяльності,

оподатковуюються за ставкою, визначеною п. 167.1 ст. 167 ПК України, тобто 18 відсотків.

Відповідно до 163 ПК України предметом оподаткування резидента є: тотальний місячний (річний) оподатковуваний дохід; доходи з джерела їх належності в Україні, які безперечно оподатковуються в ході їх накопичення (виплати, надання); іноземні доходи – доходи (прибуток), отримані з джерел за межами України. Предметом оподаткування нерезидента є: спільний місячний (річний) оподатковуваний дохід з джерела його походження в Україні; доходи з джерела їх походження в Україні, які зрештою оподатковуються під час їх нарахування (виплати, надання).

За пп. 177.4.4 п. 177.4 ст. 177 ПК України до реєстру витрат, практично пов'язаних з одержанням доходів, належать: інакші витрати, до складу яких охоплюються витрати, що поєднані з веденням господарської діяльності, які не зазначені в пп. 177.4.1-177.4.3 п. 177.4, до яких застосовуються витрати на делегування найманих працівників, на послуги зв'язку, плати за касове обслуговування, оренда, ремонт майна тощо.

Базою оподаткування ФОП відповідно до ст. 164 ПК України є загальний оподатковуваний дохід, зважаючи на певні показники. Спільний дохід – будь-який дохід, який підлягає оподаткуванню, підрахований на користь платника податку протягом звітного податкового періоду. При формулюванні бази оподаткування беруться до уваги, доходи платника податку. У процесі нарахування доходів у негрошовій формі базою є значимість доходу, призначена за нормальними цінами, помножена на коефіцієнт. У тому ж самому порядку визначаються об'єкт і база для коштів, надміру витрачених платником податку на відрядження або під звіт та не повернутих. Укладання такого Звіту нині затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 28 вересня 2015 р. [55].

ФОП, які вибрали ЗСО, в основному не мають пільг, повного або часткового звільнення від сплати певних видів податків і зборів. Дефектом даного способу оподаткування доходів ФОП є його важкість. Однак

принадою цієї системи оподаткування полягає в тому, що розмір сплачуваних доходів здебільшого покладається від розміру одержуваних доходів і понесених витрат. Іншими словами, якщо ФОП за звітний період не одержав доходу від підприємницької діяльності, то відповідні податки він не платить. Також при ЗСО на відміну від ЄП, немає обмежень щодо обсягів реалізації, виду здійснюваної діяльності, кількості найманих працівників. Тому ЗСО найвигідніший для ФОП, які здійснюють підприємницьку діяльність не систематично. Її привілеї безумовні при невисокій рентабельності продажів, так як об'єктом оподаткування є чистий дохід.

Спрощені системи оподаткування – це спеціальні режими оподаткування, які розповсюджуються на окремих платників та встановлюються державою з метою реалізації державної політики з приводу розвитку та підтримки малого підприємництва, окремих галузей виробництва тощо. ССООЗ є альтернативною системою, тому платниками ЄП стають виключно в добровільному порядку, про що відзначалось у літературі [15, с. 80–81; 66, с. 77].

Дослідники вказують на те, що ССООЗ широко використовується у сфері малого підприємництва і її дію необхідно продовжувати [30, с. 223–228]. Так, дослідники відзначають, що, незважаючи на вірогідні недоліки, справляння єдиного податку суб'єктами малого бізнесу має значні переваги завдяки простоті, прозорості, недоцільності ухилення від сплати податків тощо [31; 64, с. 57].

ССООЗ для ФОП згідно засад ПК України звертається до відповідних податкових режимів (розд. XIV ПК України). У відповідності до ст. 11 ПК України спеціальний податковий режим – це систематичність заходів, що розкриває винятковий порядок оподаткування відокремлених категорій господарюючих суб'єктів. Раніше до спеціальних податкових режимів, поряд зі ССООЗ, відносились такі режими як фіксований сільськогосподарський податок, збори у вигляді цільових надбавок до тарифів на енергію,

природний газ та інші, проте на сьогодні ССООЗ – єдиний з спеціальних податкових режимів.

На сьогодні оподаткування, облік та звітність ФОП за ССООЗ регулюється ст.ст. 291-300 ПК України та Законом України «Про особливості здійснення державного нагляду (ревізії) у сфері господарської діяльності щодо фізичних осіб – підприємців та юридичних осіб, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності» [56].

Згідно з чим до ст. 291 ПК України ССООЗ – це винятковий механізм справляння податків і зборів, що узаконює видозміну сплати окремих податків і зборів, утворених п. 297.1 ст. 297 ПК України, на сплату ЄП у порядку та на угоді, визначених цією главою, зі спільним освоєнням спрощеного обліку та звітності. ФОП може самостійно обрати ССООЗ, якщо така особа відповідає вимогам та реєструється платником ЄП у порядку, визначеному гл. 1 розд. XIV ПК України.

Аналізуючи ознаки функціонування нинішньої ССООЗ, дослідники відзначають такі основні характерні ознаки: більш глибока диференціація платників ЄП; зменшення податкового навантаження на платників за рахунок застосування знижених ставок ЄП; перехід від оподаткування виручки до оподаткування доходу; уніфікація порядку та строків подання податкової звітності та сплати ЄП; врегулювання порядку оподаткування платників у випадку порушення ними законодавчо встановлених обмежень щодо застосування ССООЗ. При цьому серед проблем застосовуваної до 2012 р. ССООЗ, які вирішені в оновленому її варіанті, відзначають такі як: лібералізація обмежень застосування ССООЗ в частині граничних обсягів доходу та кількості найманих працівників; усунення подвійного оподаткування (в частині оподаткування ЄП сум ПДВ), врегулювання фінансової відповідальності платників за порушення вимог податкового законодавства, введення низки стримуючих механізмів, спрямованих на протидію уникненню від оподаткування; усунення механізму

дестимулювання створення робочих місць фізичними особами – платниками ЄП тощо [10, с. 121–122; 34, с. 397].

Отже, бухгалтерський облік на підприємствах малого бізнесу є інструментом управління процесом реалізування кошторису доходів і затрати цих підприємств, інструментом контролю за цільовим та ефективним використанням коштів підприємств малого бізнесу. Тому вчасне забезпечення інформацією керівних та контролюючих органів підприємств малого бізнесу є одним з суттєвих завдань обліку. Важлива роль належить бухгалтерському обліку в забезпеченні збереження грошових коштів та матеріальних цінностей, тому, до одного з основних завдань бухгалтерського обліку варто віднести контроль за додержанням фінансової дисципліни, суворого режиму виконання, контроль за ефективним використанням та збереженням грошових коштів та матеріальних цінностей підприємств малого бізнесу.

1.3 Особливості організації обліку на підприємствах малого бізнесу, які зареєстровані як юридичні особи

Особливості організації обліку на підприємствах малого бізнесу, які зареєстровані як юридичні особи визначаємо насамперед відповідно до чинного законодавства.

Ч. 1 ст. 80 Цивільного кодексу України від 16 січня 2003 р. обумовлює, що юридичною особою є організація, утворена і зареєстрована у затвердженому законом порядку [65]. Відповідно для того, щоб утворення було визнано юридичною особою, закон запобігає щоб воно мало властивості організації та було створене і зареєстроване у затвердженому законом порядку. Ч. 2 ст. 80 ЦК України відзначає, що юридична особа виокремлюється цивільною правоздатністю і дієздатністю, може бути позивачем і відповідачем в суді. Інакше кажучи, законом указано дві ознаки, які необхідні для того, щоб певна особа, утворення, набули статусу

юридичної особи – мати властивості організації, бути створеною й зареєстрованою у встановленому порядку.

Іншим показником юридичної особи є створення її та реєстрація у встановленому законом порядку. Саме на цю умову, як на умову необхідну, вказує ст. 80 ЦК України. Насамперед ця ознака вказує на етапи формування юридичної особи – створення та її реєстрацію. Тобто, неухильною установою зародження юридичної особи є або її державна реєстрація, або реєстрація її статуту.

З метою аналізу властивостей організації обліку на підприємствах малого бізнесу, які записані як юридичні особи, варто звернути увагу на юридичну особу як платника податків. Правове регулювання оподаткування підприємств, які зареєстровані як юридичні особи, здійснюється відповідно до норм розд. III ПК України. Так, ст. 133 ПК України визначає підприємства як платники податку – резиденти, що є суб'єкти господарювання – юридичні особи, які додержуються господарської діяльності як на просторі України, так і за її межами, за винятком бездохідних фірм, установ та організацій.

Суб'єкти господарювання – юридичні особи, котрі вибрали полегшену систему оподаткування, є платниками податку при розрахунку доходів нерезиденту із основою їх родоводу з України в порядку, призначеному для оподаткування нерезидентів (п. 141.4 ст. 141 ПК України). Водночас платники єдиного податку четвертої групи не є платниками податку при розрахунку незмінних доходів, зокрема передбачених підпунктом 14.1.49 п. 14.1 ст. 14 ПК України. Також суб'єкти господарювання – юридичні особи, що вибрали полегшену систему оподаткування, є платниками податку при одержанні скоригованого доходу контрольованого іноземного товариства.

Об'єктом оподаткування виробництва малого бізнесу, які зареєстровані як юридичні особи, є співвідносно до п. 134.1.1 ст. 134 ПК України прибуток із джерелом походження з України та за її межами, котрий обумовлюється варіантом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), відміченого у фінансовій звітності

підприємства співвідносно до національних принципів (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на різниці, ті що формуються співвідносно до положень ПК України. Базова (основна) ставка податку ухвалить 18 відсотків.

Наказом Міністерства фінансів України від 25 лютого 2000 р. № 39 прийнято Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» [47] (далі – НП(С)БО 25), умови якого використовуються мікропідприємствами, малими підприємствами, підприємствами, які впроваджують примітивний бухгалтерський облік доходів та витрат співвідносно до податкового законодавства.

Відзначені малі підприємства здатні: обчислювати необоротні активи тільки за вихідною вартістю без урахування пониження корисності та переоцінки до справедливої вартості; не впроваджувати засвідчення чергових витрат і платежів (на виплату подальших відпусток працівникам, здійснення гарантійних зобов'язань тощо), а підтверджують належні затрати на етапі їх фактичного понесення; прогресуючу дебіторську заборгованість включати до підрахунку балансу за її дійсною сумою. У балансі показуються активи, зобов'язання та особистий капітал. Рахунок активів балансу мусить рівнятися сумі зобов'язань та власного капіталу.

Вірогідні особливості присутні для підприємств, котрі співвідносно до законодавства укладають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності, з тим що норми НП(С)БО 25 на подібні підприємства покищо не поширюються. Згідно до ст. 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» міжнародні стандарти фінансової звітності – це затверджені Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку документи, котрими врегульовано порядок складання фінансової звітності.

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) на сьогодні чинні у редакції на 12 березня 2013 р. [33]. Мета МСФЗ – забезпечити, щоб перша фінансова звітність суб'єкта господарювання, складена за МСФЗ, та його

проміжна фінансова звітність за частину періоду, охопленого цією фінансовою звітністю, містили високоякісну інформацію, яка: є прозорою для користувачів і порівняною в усіх відображених періодах; забезпечує прийнятну відправну точку для обліку за МСФЗ; витрати на її одержання не перевищують для користувачів вигоди.

Платниками єдиного податку може бути застосована спрощена форма ведення бухгалтерського обліку. Також полегшується фінансова звітність малого підприємства. Узгодженість складання і представлення фінансової звітності розкривається наявністю в юридичної особи статусу суб'єкта малого підприємництва. Якщо такий платник відповідає вимогам ГК України (зокрема, ст.ст. 55, 90) та Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», то він може не надавати проміжної фінансової звітності, а за підсумками р. представляє фінансову звітність у виді балансу і звіту про фінансові результати, окрім того структура і склад показників у цих формах звітності значно спрощені.

Організацію облікового процесу в малому бізнесі у літературі розглядають як сукупність внутрішніх стандартів із регламентації обліку та процедур визначення об'єктів організації облікового процесу як технології обліку й інформаційного захисту [4, с. 27–28; 26, с. 18].

Особливості організації системи бухгалтерського обліку на малих підприємствах підпорядковані від вибору суб'єктом малого підприємництва системи оподаткування, вибору форми організації бухгалтерського обліку, вибору системи бухгалтерського обліку, використання плану рахунків суб'єктами малого підприємництва та можливості ведення бухгалтерського обліку, не використовуючи план рахунків та принцип подвійного запису, що характерно для суб'єктів мікропідприємництва [32, с. 158].

До етапів облікового процесу відносяться первинний облік, поточний облік та підсумковий облік.

Мотивом для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи. Для перевірки та упорядкування постачання даних на

підставі первинних документів можуть нараховувати зведені облікові документи. Таким чином до норм ст.ст. 1 і 9 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» первинний документ – це документ, котрий включає відомості про господарську операцію.

На другому та третьому етапах облікового процесу здійснюється обробка й узагальнення облікової номенклатури із метою отримання вірогідної інформації, корисної для управління, тобто поточний облік являє процес, який складається із набору процедур, що виконуються над обліковою номенклатурою. Для здобуття інформації про результати такої діяльності дані повсякденного обліку варто підсумовувати в безсумнівній системі показників. Це допускає набути достеменну, доречну інформацію та укласти звітність, як кінцевий етап бухгалтерського обліку [35, с. 51].

На фазі підсумкового обліку реалізується підготовка всіх різновидностей звітів у форматах, що удовольняють побажання користувачів. З ключового фінансового звіту керівництво здобуває достеменну інформацію про результати діяльності малого підприємства.

Альтернативою форми організації бухгалтерського обліку малих підприємств впливають величину суб'єкта малого підприємництва та порядок оподаткування де він знаходиться. Інструкції з вибору форми організації бухгалтерського обліку містяться у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність».

Узагальнення інформації про господарські операції малими підприємствами може здійснюватися за журнальною, простою та спрощеною формою обліку. Журнальна форма обліку передбачає формування інформації у журналах та відомостях до них, на підставі первинних документів під час надходження їх до бухгалтерії або за підсумками за місяць. Проста форма обліку рекомендується для застосування на малих підприємствах, які впродовж місяця здійснюють невелику кількість господарських операцій і не

здійснюють виробництво продукції та роботи, пов'язаних з великими матеріальними витратами. Але є обов'язковим відображати господарські операції з використанням методу подвійного запису. Спрощена форма обліку застосовується, якщо використання простої форми обліку або за власним вибором суб'єкта малого бізнесу є неможливим [63, с. 59]. Спрощена форма обліку дозволяє відображати господарські операції двома способами: без застосування подвійного запису або із його використанням.

Отже, гнучка податкова політика розвитку малих підприємств допомагає вирішенню економічних та соціальних проблем у суспільстві, таких як бідність та безробіття, шляхом залучення громадян до підприємницької діяльності. Але порядок оподаткування малого бізнесу має свої привілеї та дефекти.

Зокрема, спрощене оподаткування малого бізнесу в Україні має безсумнівні негативні риси, а саме: низький рівень технічного забезпечення; низький управлінський рівень, недостатність досвіду; прагнення до не підпорядкованості по максимуму; сполучення у межах одного єдиного малого підприємства кількох видів діяльності; неможливість орієнтуватись у більшості випадків на однопродуктову модель розвитку; дефіцит системи організації та все ще недостатня інфраструктура підтримки малого підприємництва; обмаль вірогідної та повної інформації про обставини та кон'юнктуру ринку, низький рівень консультаційних послуг, освітніх програм.

До основних переваг ССООЗ, з міркувань загальнодержавних інтересів, відносяться: модифікація у ВВП на прибуток примножування питомої ваги малого бізнесу; демонополізація економіки; розвиток конкурентного середовища; збільшення податкових платежів за рахунок посилення кола платників; зменшення обсягів заборгованості платників тощо.

Таким чином, хоча економічна наука вважає існування ССООЗ доволі суперечливим інструментом державного систематизування економіки, до експлуатування яких треба ставитись дуже обережно, оскільки вони можуть

породжувати низку негативних ефектів, незважаючи на зазначені недоліки застосування ССООЗ, за певних умов цей податковий режим може бути ефективним і доцільним для підприємств малого бізнесу.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ МАЛОГО БІЗНЕСУ ТОВ «НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО «ЕЛЕКТРОНАЛАДКА»

2.1 Загальна організаційно-економічна характеристика підприємства

Основна діяльність ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» – надання послуг із виконання електромонтажних робіт. Ідентифікаційний код юридичної особи: 43903493. Місцезнаходження юридичної особи: Україна, 40002, Сумська обл., місто Суми, пров. Гетьманський, будинок 23/2, квартира 1. Дата та номер запису в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань: 06.08.2021, 1006321070003017732. Прізвище, ім'я та по батькові осіб, які мають право здійснювати юридичні дії від імені юридичної особи без довіреності, у тому числі підписувати договори, та наявність обмежень щодо представництва від імені юридичної особи: Литвинова Марія Григорівна – керівник [10].

Види економічної діяльності ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка»: 33.14 Ремонт і технічне обслуговування електричного устаткування (основний); 42.22 Будівництво споруд електропостачання та телекомунікацій; 43.21 Електромонтажні роботи; 43.22 Монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування; 46.90 Неспеціалізована оптова торгівля; 80.20 Обслуговування систем безпеки [10].

У ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» згідно з Законом України «Про акціонерні товариства» [48] та Статутом ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» [75; 79], у звітному періоді діяли наступні органи управління: Загальні збори, наглядова рада, органи контролю. Ця організація правління в ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» дозволяє забезпечити чітку організацію обліку, розподіл повноважень та підвищити продуктивність праці як окремих

елементів структури, так і ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» в цілому.

За допомогою горизонтального аналізу було здійснено порівняння показників звітності ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» за попередні і поточний роки. Зокрема, розглянемо фінансові показники ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» за 2018 рік та порівняємо із фактичними фінансовими результатами за 2019 рік (таблиці 2.1-2.3, розширені показники вміщені у додатках А і Б).

Таблиця 2.1 –Аналіз фінансових показників ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» за 2019 та 2020р.р., тис.грн.

Стаття	Код рядка	2019 рік	2020 рік
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	630361	226192
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	568581	210093
Валовий:			
прибуток	2090	61780	16099
збиток	2095	–	–
Інші операційні доходи	2120	128085	67872
Адміністративні витрати	2130	3597	2679
Витрати на збут	2150	52259	18015
Інші операційні витрати	2180	124137	55506
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	9872	7771
збиток	2195	–	–
Дохід від участі в капіталі	2200	–	–
Інші фінансові доходи	2220	4	–
Інші доходи	2240	–	–
Фінансові витрати	2250	2002	3564
Втрати від участі в капіталі	2255	–	–
Інші витрати	2270	3396	1816
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	4478	2391
збиток	2295	–	–
Дохід/витрати з податку на прибуток	2300	1026	600
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	1777	3452
збиток	2355	–	–

Джерела: [19-23; 25].

Проаналізувавши фінансові показники ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка», використовуючи горизонтальний аналіз балансу, із таблиці 2.1 можна зробити висновок, що прибуток ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» за 2020 рік зріс у порівнянні з 2019 роком на 1675 тис. грн. Прибуток ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» від реалізації у 2020 році зріс порівняно з 2019 роком на 178,68 відсотків.

Таблиця 2.2 – Дооцінка (уцінка) необоротних активів, сукупного доходу та операційних витрат ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» за 2019 та 2020р.р., тис. грн..

Стаття	Код рядка	2019 рік	2020 рік
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	4014	3147
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	–	
Накопичені курсові різниці	2410	–	–
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445	–	–
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	4014	3147
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	–	
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	4014	3147
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	562	1370
Операційні витрати	2550	836634	292195

Джерела: [19-23; 25].

Проаналізувавши фактичні фінансові дані щодо дооцінки (уцінки) необоротних активів, сукупного доходу та операційних витрат ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» за 2019-2020 роки із таблиці 2.2, можна зробити висновки про: 1) зменшення дооцінки (уцінки) необоротних активів на 867 тис. грн.; 2) збільшення сукупного доходу на 808 тис. грн.; 3) зменшення операційних витрат на 544439 тис. грн.

Проаналізувавши показники прибутковості акцій за 2019 рік та фактичні показники прибутковості акцій за 2020 рік із таблиці 2, можна зробити висновки про зменшення на 0,04007 грн. скоригованого чистого прибутку на одну просту акцію у 2020 році у порівнянні з 2019 роком.

Таблиця 2.3 – Показники прибутковості акцій ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» за 2019 та 2020 р.р., тис грн..

Стаття	Код рядка	2019 рік	2020 рік
Середньорічна кількість простих акцій	2600	41808440	41808440
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	41808440	41808440
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію, грн.	2610	0,08257	0,04250
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію, грн.	2615	0,08257	0,04250
Дивіденди на одну просту акцію, грн.	2650	–	–

Джерела: [19-23; 25].

Вертикальний аналіз є аналізом внутрішньої структури звітності ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка». При проведенні вертикального аналізу ціла частина прирівнюється до 100 відсотків та обчислюється питома вага кожної складової. За допомогою вертикального аналізу здійснимо облік основних засобів у ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка».

Вертикальний аналіз структури основних засобів ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» починається з вивчення їх наявності (натурально-речового змісту). При цьому перш за все використовуються звітні дані згруповані по призначенню, які дають можливість охарактеризувати склад і структуру основних засобів за відповідний період (початок та кінець року) та зміни. Необхідні для вирішення цих завдань аналізу дані на прикладі ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» наведені в таблицях. В процесі аналізу складу і структури основних засобів визначається значення кожної з груп в абсолютній сумі та питомій вазі в загальній вартості та змін впродовж трьох років.

Таблиця 2.4 – Структура основних засобів ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» за 2018-2020 рр.

Об'єкт основних засобів	2018		2019		2020	
	сума тис. грн.	Питома вага, відсотків	Сума, тис. грн.	Питома вага, відсотків	Сума, тис. грн.	Питома вага, відсотків
1. Земельні ділянки	-		-		-	
2. Капітальні витрати на поліпшення земель	-		-		-	
3. Будинки та споруди	1062,3	82,5	985,6	71,2	1653,6	80,9
4. Машини та обладнання	175,1	13,6	284,4	20,5	283,7	13,9
5. Транспортні засоби	40,6	3,2	110,2	7,9	100,6	4,9
6. Інструменти, прилади, інвентар	10,3	0,7	3,6	0,4	3,6	0,3
7. Робочі і продуктивні тварини	-		-		-	
8. Багаторічні насадження	-		-		-	
9. Інші основні засоби	-		-		-	
Всього основних засобів	1288,3	100	1383,8	100	2041,5	100
Знос основних засобів	1046,4	x	1078,7	x	1238,1	x
Коефіцієнт зносу, відсотків	81,2	x	77,9	x	60,6	x

Джерело: складено за [19-23; 25].

Аналіз структури основних засобів ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» за 2018-2020 рр. наведено на рисунках 2.1-2.3.

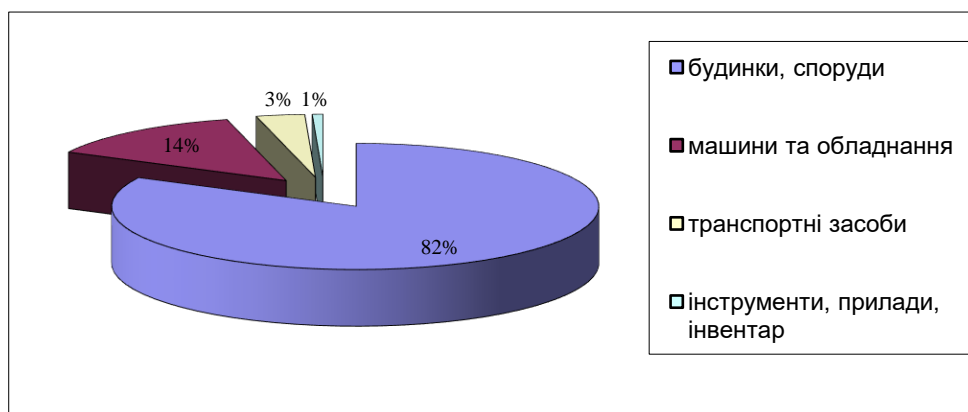

Рисунок 2.1 Складові основних засобів ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» у 2018 рр.

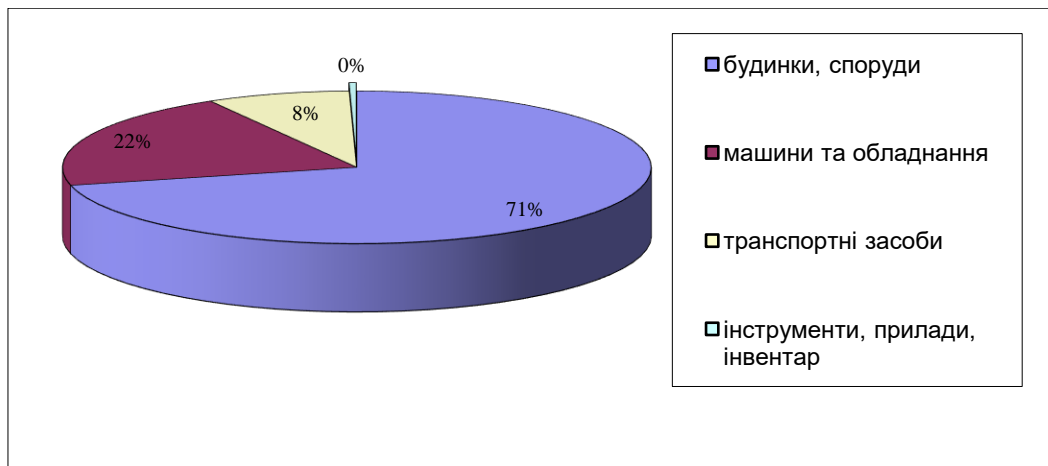

Рисунок 2.2 – Складові основних засобів ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» у 2019 рр.

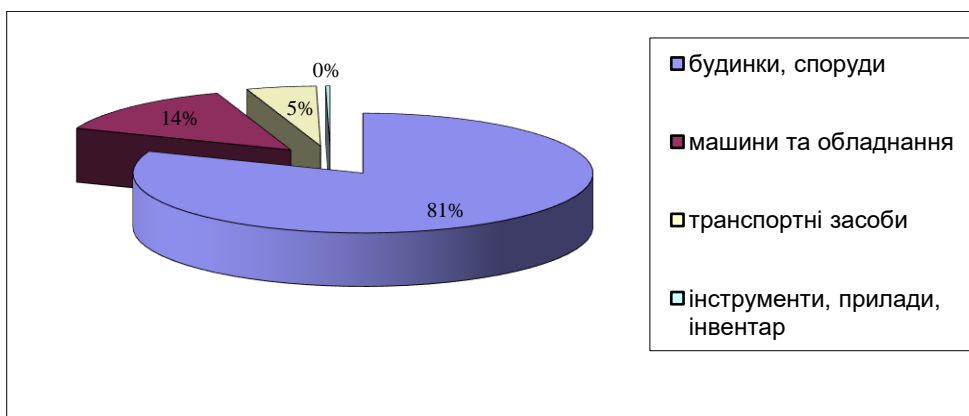

Рисунок 2.3 – Складові основних засобів ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» у 2020 рр.

Джерело: складено за [19-23; 25].

Дані таблиці та структура основних засобів ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» показують, що основне місце у складі основних засобів ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» займають будинки та споруди. На їх частину відповідно в 2018 р., 2019 р., 2020 рр. припадає по 82,5; 71,2; 80,9 відсотків. Це свідчить про специфіку діяльності установи даного типу, де важливе значення має створення сприятливих умов для здійснення електромонтажних та інших будівельних робіт.

Позитивним чинником в організації матеріально-технічної бази ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» є збільшення вартості основних засобів у 2019 р. порівняно з 2018 р. на 95,5 тис. грн., у 2020 р.

порівняно з 2019 р. на 657,7 тис. грн.. Це відбулося за рахунок взяття на об'єкт нового будинку.

Таким чином, із проаналізованих показників фінансового планування за 2019-2020 роки фактичних показників в ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» видно, що в активах незначно переважають, оборотні активи, їхня частка зростає. Зокрема, чистий фінансовий результат показує збільшення прибутку на 1675 тис. грн. у порівнянні із запланованим. Сукупний дохід ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» (сума прибутку, збитків та інших сукупних доходів після оподаткування) показує збільшення на 808 тис. грн. у порівнянні із запланованим. Загальні кошти ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» зростають.

Щодо пасиву спостерігається переважання власного капіталу над іншими складовими. До негативів фінансового стану ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» можна віднести незначне зменшення скоригованого чистого прибутку на одну просту акцію.

Отже, чистого прибутку, дооцінки (уцінки) необоротних активів, сукупного доходу, операційних витрат та інших параметрів у ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» на наступні періоди можна запропонувати здійснювати у подальшому шляхом розрахунку вказаних статистичних характеристик, адже загальна оцінка фінансового стану ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» є позитивною.

2.2 Аналіз облікової політики підприємства

Згідно із нормами ст. 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» облікова політика – це сукупність певних принципів, методів, процедур, які використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової звітності.

Організація є юридичною особою та здійснює свою діяльність відповідно до чинного законодавства України, Установчого договору та Статуту.

Ця організація складає об'єднану облікову політику. Тобто, в даній організації, облікова політика для цілей бухгалтерського обліку та облікова політика для цілей оподаткування оформлені у вигляді розділів загальної облікової політики.

Як основні можна виділити такі нормативно-правові акти:

- Закон України від 16 липня 1999 року № 996-XIV « Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»

- Положення щодо ведення бухгалтерського обліку та бухгалтерської звітності в Україні (Положення від 03.04.1993р. № 250)

В організації ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка», бухгалтерський облік ведеться бухгалтерією - структурним підрозділом, а саме очолюваним головним бухгалтером, відповідно до «Положення про бухгалтерію».

Відповідальність за формування облікової політики, ведення бухгалтерського обліку, подання повної, своєчасної та достовірної бухгалтерської звітності несе головний бухгалтер організації.

Для ведення бухгалтерського обліку застосовується журнально-ордерна форма обліку господарських операцій з використанням програм «1С: Підприємство 7.7 – Бухгалтерський облік. Версія 4.5», 1С: Підприємство – Зарплата + Кадри.

Створення, отримання від інших організацій, контроль правильності заповнення форм первинних облікових документів, порядок та строки передачі первинних облікових документів у бухгалтерію, прийняття до обліку здійснюється в організації відповідно до Графіку документообігу.

Бухгалтерський облік майна, зобов'язань, відображення господарських операцій за рахунками бухгалтерського обліку ведеться в гривнях та копійках.

Бухгалтерська звітність складається, зберігається та подається користувачам бухгалтерської звітності у встановленій формі на паперових носіях та в електронному вигляді.

Відповідальність за формування та актуалізацію облікової політики для цілей бухгалтерського та податкового обліку покладається на головного бухгалтера ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка».

Облікова політика малого підприємства включає у себе сукупність: 1) принципів (засад) обліку; 2) методів обліку; 3) облікових процедур.

Облік витрат ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» здійснюється наступними двома методами – позамовним та попроцесним (простим) (табл.).

Таблиця 2.5 – Класифікація методів обліку витрат на електромонтажні роботи на підприємствах малого бізнесу

Метод	Характеристика
Позамовний	Основний метод. Об'єктом обліку витрат при цьому методі є окремі контракти, об'єкти, роботи, послуги.
Попроцесний (простий)	Полягає в тому, що прямі витрати виробництва відображаються в обліку не за видами продукції (робіт або послуг), а за процесами (стадіями). Він застосовується на допоміжних ділянках виробництва (механічних, столярних тощо).

Джерело: складено за [19-23; 25].

Методика обліку на ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» має бути єдиною і відповідати вимогам стандартів бухгалтерського обліку із метою забезпечення можливості їх трансформації у формат Міжнародних стандартів.

Варто зазначити, що методи заповнення Звіту про фінансові результати, який визначений НП(С)БО 25 для малих та мікропідприємств, має суттєві відмінності. ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» як мале підприємство під час визнання доходів та витрат здебільшого керуються НП(С)БО, і ПК України, тоді як мікропідприємства – в основному ПК України.

Щодо процедур бухгалтерського обліку як елементів облікової політики ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка», то їх можна

визначити як деталізовані практичні правила, що забезпечують обґрунтований рівень єдності даних

Процедури бухгалтерського обліку розкриваються у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та у НП(С)БО. Так, до групи стандартів, які містять загальні вимоги процедур побудови балансу, відносяться найперше НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність», а також НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [60], НП(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» [61], НП(С)БО 7 «Основні засоби» [62], НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи» [63], НП(С)БО 9 «Запаси» [64], НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» [65] та інші.

Отже, облікова політика підприємства не повинна зазнавати будь-яких істотних змін без явної необхідності.

Таким чином, облікова політика ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» як підприємства малого бізнесу є складним процесом, яке все ще недостатньо врегульоване законодавчо. Облікова політика на ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» є залежною значною мірою від змін нормативного характеру. У той же час облікова політика ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» у секторі підприємств малого бізнесу забезпечує розвиток багатьох галузей господарства, а, отже, достатньо велику частину доходів, що потребує особливого до ставлення до облікової політики на підприємствах малого бізнесу.

2.3 Організація бухгалтерського обліку на підприємстві

Завданням обліку на ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» є повне своєчасне та достовірне відображення фінансово-господарських операцій по виконанню кошторису і видатків на рахунках бухгалтерського обліку, а також і звітності.

Для обліку використовуються показники кошторисної, планової (розраховані будівельним підприємством з урахуванням конкретних умов) і фактичної (реально сформованої на будівельному майданчику) собівартості будівельно-електромонтажних робіт.

Для оподаткування ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» веде облік доходів, витрат, інших показників, пов'язаних із визначенням об'єктів оподаткування, податкових зобов'язань, на підставі таких документів: первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, документів фінансової звітності, інших документів, які пов'язані із обчисленням та сплатою податків, зборів, і обов'язкове ведення яких передбачено законодавством України.

Також відповідно до норм ПК України ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» зобов'язане забезпечити зберігання вказаних документів впродовж термінів, визначених законодавством, проте не менше 1095 днів (а для документів, інформації, які необхідні для здійснення податкового контролю за трансфертним ціноутворенням – 2555 днів) із дня подання податкової звітності, для складення якої використовуються ці документи.

Відповідно до п. 44.2 ст. 44 ПК України ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» як суб'єкт господарювання – юридична особа, яка обрала спрощену систему оподаткування, веде спрощений бухгалтерський облік доходів та витрат із метою обрахунку об'єкта оподаткування за НП(С)БО 25.

Так, відповідно до НП(С)БО 25 ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» складено Звіт про власний капітал за 2020 р. [19], Звіт про власний капітал за 1 півріччя 2021 р. [21], Фінансова звітність малого підприємства від 31 грудня 2020 р. [20], Фінансова звітність малого підприємства від 31 березня 2021 р. [22], Фінансова звітність малого підприємства від 30 червня 2021 р. [23] та інші документи.

Так, у таблиці 2.6 показано Звіт про фінансові результати ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» за перше півріччя 2021 р. (Форма № 2-м, Код за ДКУД 1801007).

Таблиця 2.6 – Звіт про фінансові результати ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» за перше півріччя 2021 р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	588,3	–
Інші операційні доходи	2120	–	–
Інші доходи	2240	–	–
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	588,3	–
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(105,1)	(–)
Інші операційні витрати	2180	(512,3)	(–)
Інші витрати	2270	(–)	(–)
Разом ви грати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(617,4)	(–)

Продовження таблиці 2.6

Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	(29,1)	–
Податок на прибуток	2300	(6,1)	(–)
Чистий прибуток (збиток). (2290 – 2300)	2350	(35,2)	–

Джерело: [23].

Організація бухгалтерського обліку на ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» здійснюються відповідно до ст. 8 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», норм ПК України та НП(С)БО 25.

Бухгалтерський облік на ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» ведеться безперервно із дня його реєстрації. Питання організації обліку належать до компетенції керівника М. Г. Литвинової та головного бухгалтера Г. І. Крикуненко.

ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» відповідно до п. 5 ст. 8 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» самостійно визначило облікову політику підприємства,

обрало спрощену форму бухгалтерського обліку як систему реєстрів обліку, порядку і способу реєстрації та узагальнення інформації

ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» поступово розробляє систему і форми внутрішньогосподарського обліку господарських операцій, визначає права працівників ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» на підписання бухгалтерських документів.

Також ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» визначило доцільність поступового впровадження та застосування у своїй діяльності міжнародних стандартів.

Підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій у ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» є первинні документи ТОВ. На підставі первинних документів складаються зведені облікові документи.

Первинні та зведені облікові документи у ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» мають обов'язкові реквізити.

Первинні та зведені облікові документи у ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» складаються спочатку у електронній формі та переводяться у паперову форму (роздруковуються). Первинні документи у ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка», які складені в електронній формі, застосовуються у бухгалтерському обліку відповідно до законів України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22 травня 2003 року № 851-IV [54], «Про електронні довірчі послуги» від 5 жовтня 2017 року № 2155-VIII [53], «Про електронні комунікації» від 16 грудня 2020 року № 1089-IX [55], «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» від 15 липня 2021 року № 1667-IX [71] та інших.

Інформація, яка міститься у прийнятих до обліку первинних документах у ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка», систематизується на рахунках бухгалтерського обліку у реєстрах синтетичного обліку та аналітичного обліку шляхом подвійного запису їх на взаємопов'язаних рахунках бухгалтерського обліку. Реєстри

бухгалтерського обліку у ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» мають назви, періоди реєстрації господарських операцій, прізвища та підписи керівника та головного бухгалтера.

ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» вживає необхідних заходів для запобігання непомітному та несанкціонованому виправленню записів у первинних документах обліку та реєстрах, забезпечує їх належне зберігання впродовж установлених термінів.

Зважаючи на особливості нашої бази дослідження, виділимо такі форми обліку на ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» як облік електромонтажних робіт. Електромонтажні роботи – це сукупність дій з розробки проєкту, підготовки, а також проведення монтажу (встановлення) різного роду електрообладнання, електропроводки у закритих приміщеннях та на відкритому повітрі.

Обладнання для електромонтажу, електробудівельні матеріали, інше необхідне обладнання для виконання електромонтажних робіт, які завозяться на об'єкти із центральних складів, безпосередньо від постачальників, зараховуються у підзвіт матеріально відповідальних осіб ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка», а на витрати понесені на будівництво відносяться лише після їх використання на підставі звітів.

Будівельні матеріали, як поставляє ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» для своїх спеціалізованих підрядних та субпідрядних будівельних організацій є сировиною або купівельними напівфабрикатами та комплектуючими виробами для основного виробництва, і тому в обліку їх наявність та рух відображають не на субрахунку 205 «Будівельні матеріали», а на субрахунках 201 «Сировина й матеріали» чи 202 «Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби».

Використання ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» як малим підприємством традиційної системи обліку у сучасних умовах господарювання недоцільно, адже традиційна система обліку є трудомісткою, громіздкою, а за невеликої кількості господарських

операцій у ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» є неефективною. Тому ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» як підприємство малого бізнесу може застосовувати спрощений План рахунків. Спрощений План рахунків носить рекомендований, а не обов'язковий характер та передбачає тільки синтетичні балансові рахунки, кількість яких скорочена до 30.

Проте скорочення та спрощення обліку суб'єкта ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» можливі до певних меж, які забезпечуватимуть виконання інформаційної й контрольної функцій обліку. У зв'язку із цим ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» керується вимогами практично всіх національних стандартів бухгалтерського обліку, а не тільки НП(С)БО 25.

Таким чином, щодо позитивних моментів організації бухгалтерського обліку на ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» можна виокремити наступні: широкий спектр послуг із виконання електромонтажних робіт; прозорі умови договорів; надійний захист в компаніях – лідерах українського ринку електромонтажних робіт; розвинена мережа клієнтів; цілодобова підтримка клієнта операторами Call-центру ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка»; високі швидкість і якість електромонтажних робіт; високий рейтинг фінансової стійкості ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» тощо.

РОЗДІЛ 3
ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ
МАЛОГО БІЗНЕСУ ТОВ «НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ
ПІДПРИЄМСТВО «ЕЛЕКТРОНАЛАДКА»

3.1 Удосконалення організації обліку на підприємстві малого бізнесу

Для удосконалення організації обліку на підприємстві малого бізнесу на прикладі ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» необхідно розробити нормативно-правові стандарти, які поступово надавали б змогу усунути недоліки національної системи обліку, удосконалювали б та модернізували б основні аспекти ведення обліку. До таких нормативно-правових принципів пропонуємо віднести розробку та прийняття наступних стандартів.

Стандарт «Подання фінансової звітності» повинен використовуватися на ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» при підготовці й поданні фінансової звітності загального призначення. Фінансова звітність повинна бути чітко ідентифікована та відокремлена від іншої інформації.

Також до шляхів удосконалення організації обліку на підприємстві малого бізнесу можемо віднести впровадження спрощеної форми обліку без застосування подвійного запису, яка ще іменується простою (уніграфічною) формою обліку [2, с. 152].

Подвійний запис – це процедура тотожного відображення господарських операцій підприємства на рахунках, яка забезпечує рівність оборотів за дебетом і кредитом. Тобто, ця система вимагає проводки по двох рахунках – кожний дебетовий запис супроводжується кредитовим [91].

Проте у ч. 3 ст. Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначено, що ті із підприємств, які мають право ведення спрощеного обліку доходів і витрат, і при цьому не зареєстровані як платники ПДВ, можуть узагальнювати інформацію в регістрах

бухгалтерського обліку без застосування подвійного запису. Подібна норма є у п. 9 розд. I НП(С)БО 25.

Систему реєстрів, порядок та способи реєстрації, узагальнення інформації у реєстрах, визначають відповідні методичні рекомендації. Так, на сьогодні Мінфіном України затверджено кілька методичних рекомендацій, спрямованих на систематизацію у реєстрах бухгалтерського обліку методом подвійного запису інформації про рух капіталу, активів, зобов'язань та про інші фінансово-господарські операції малих підприємств для складання фінансової звітності: Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 29 грудня 2000 р. № 356 [92], Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 25 червня 2003 р. № 422 [93], Методичні рекомендації із застосування реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 15 червня 2011 р. № 720 [94]. Проте варто зазначити, що застосування малими підприємствами спрощеної форми обліку без застосування подвійного запису регулюють тільки Методичні рекомендації від 15 червня 2011 р. № 720.

До позитивних чинників спрощеної форми обліку без застосування подвійного запису можна віднести спрощення розрахунків, пов'язаних із визначенням сум податків, спрощене ведення обліку і звітності для цілей оподаткування.

З іншої сторони, наявні також і складні моменти ведення обліку за спрощеною формою без використання подвійного запису. Зокрема, така форма не виключає помилок, може призвести до невірних розрахунків. Спрощена форма обліку без використання подвійного запису не завжди може забезпечити рівність балансу.

Таким чином, не зважаючи те, що малим підприємствам – неплатниками ПДВ хоча Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову

звітність в Україні» та НП(С)БО 25 дозволена вести облік без застосування подвійного запису, складання фінансової звітності (навіть за спрощеною формою № 1-мс і № 2мс) може виявитися достатньо складним, тому, зокрема, у ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» його слід впроваджувати обережно та поступово.

3.2 Удосконалення методичних організації контролю на підприємствах малого бізнесу

На сьогодні варто удосконалювати контроль на підприємстві малого бізнесу, адже особливістю обліку ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» як підприємства малого бізнесу є постійний та систематичний контроль за виконанням кошторису доходів і видатків.

Відповідно до ч. 5 ст. 8 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» підприємство самостійно розробляє систему і форми внутрішньогосподарського (управлінського) контролю господарських операцій. Контроль за організацією обліку на підприємстві малого бізнесу, за відображенням на рахунках обліку усіх господарських операцій підприємства, забезпечує головний бухгалтер або інша компетентна особа, яка забезпечує ведення бухгалтерського обліку.

Відповідно до п. 9.13.1 Статуту ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» у ТОВ за рішенням Загальних Зборів Учасників може бути створено наглядову раду, яка в межах компетенції, контролює та регулює діяльність виконавчого органу ТОВ.

Пропонуємо удосконалювати контроль на підприємстві малого бізнесу за допомогою стандарту обміну діловою інформацією XBRL (англ. eXtensible Business Reporting Language – «мова ділової звітності, яка розширюється»). Стандарт XBRL наразі досить широко використовується у світі як відкритий стандарт. XBRL дозволяє висловлювати за допомогою семантичних засобів спільні для учасників ринку та контролюючих органів вимоги до

представлення даних обліку. Однією із головних завдань XBRL якраз і є регламентація обміну фінансовою інформацією – фінансовими звітами, балансами тощо [4, с. 51–52].

У практиці впровадження XBRL можна виділити кілька способів переходу на цей формат подання фінансової звітності.

Так, підприємства можуть надсилати до контролюючого органу фінансові звіти XBRL, підготовлені за допомогою програм MS Word, MS Excel, у форматі .pdf. Цей спосіб якраз може бути ефективним для підприємств малого бізнесу, так як він є найбільш простим та найменш затратним. Проте цей спосіб має низку недоліків – високу імовірність помилок, ручне введення символів та інших даних тощо.

Також підприємства мають право самостійно доопрацювати програмне забезпечення чи розробити відповідні інструментарії для конвертації фінансової звітності з наявних на підприємствах бухгалтерських програм («1с Бухгалтерія», «Інфо-Бухгалтер», «Турбо Бухгалтер», «Моє діло», «БЕСТ» «Небо» тощо) у формат XBRL. Цей спосіб є більш складним та затратним, аніж попередній, проте може бути доступнішим для багатьох малих підприємств, так як здійснюється із використанням сучасних бухгалтерських програм, тому на підприємстві можна здійснювати своєчасно внутрішній контроль за результатами подання фінансової звітності. Проте цей спосіб також має недоліки, зокрема, необхідні компетентні фахівці зі знанням специфіки відповідних програм.

Третій спосіб впровадження XBRL – підприємство може придбати систему «Планування ресурсів підприємства» («ERP-систему» – англ. «Enterprise Resource Planning System») із вбудованим у неї інструментом для формування звітності у форматі XBRL. До переваг такого способу віднесемо автоматизований комплексний підхід до обліку, контроль не тільки за поданням звітності, а також і за іншими результатами діяльності підприємства, автоматичне опрацювання масивних даних, розширені можливості для формування як фінансової, так і нефінансової інформації.

Суттєвим негативом цього способу обліку є залучення значних фінансових ресурсів на початкових етапах впровадження.

На наш погляд, для малих підприємств, зокрема, і для ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка», оптимальним є поступовий перехід від першого до другого способу (1 – 1,5 року), та від другого до третього (1,5 – 2 роки). Відповідно, впровадження ERP-системи контролю за організацією обліку на ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» можливе мінімум за 2,5 роки, максимум – за 3,5 роки. При цьому зауважимо, що через такий термін можуть виникнути нові аналоги «ERP-системи», які варто буде впроваджувати.

3.3 Гармонізація обліку на підприємствах малого бізнесу із міжнародними стандартами

Міжнародні стандарти на сьогодні є міжнародним орієнтиром стандартизації бухгалтерського обліку і фінансової звітності в усьому світі. Міжнародні стандарти включають Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО), Тлумачення Комітету з тлумачень міжнародної фінансової звітності (КТМФЗ) та Тлумачення Постійного комітету із тлумачень (ПКТ).

Хоча міжнародні стандарти мають рекомендаційний характер, при розробці національних стандартів України аналізуються міжнародні стандарти обліку, вивчається практика ведення обліку та після цього формуються відповідні рекомендації. Тому адаптація обліку на ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» до вимог, положень, принципів міжнародних стандартів повинна здійснюватися з метою виходу підприємства на світові ринки.

Використання міжнародних стандартів для малих підприємств має суттєві переваги над національними стандартами (насамперед, над НП(С)БО), які представлені у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Переваги застосування Міжнародних стандартів обліку на малих підприємствах у порівнянні із національними стандартами

Основна засади стандартів бухгалтерського обліку	Міжнародні стандарти	Національні стандарти
Безперервність бухгалтерського обліку	У малого підприємства немає наміру та необхідності припиняти свою діяльність у недалекому майбутньому або істотно її зменшувати	Засада безперервності бухгалтерського обліку використовується на малих підприємствах не завжди. Більшість з малих підприємств не можуть гарантувати стабільність діяльності навіть у недалекому майбутньому. Багато із малих підприємств перебувають на межі застосування процедур банкрутства, особливо у період карантину, спричиненого пандемією COVID-19
Обачність бухгалтерського обліку	Мале підприємство вживає усі необхідні заходи уникнення невизначеності обліку, зокрема, уникнення завищення активів, заниження витрат та інших зобов'язань	Засада обачності бухгалтерського обліку мало використовується. Частими є випадки завищення активів, заниження витрат. Засада оцінки за найменшою з собівартості або ринкової вартості доволі рідко використовується у практиці малих підприємств
Процедури нарахування бухгалтерського обліку	Мале підприємство відносить доходи та витрати саме на той період, у якому доходи були фактично отримані, а витрати понесені. Це важливо для малих підприємств будівельної галузі, у зв'язку з тривалим характером виконання будівельних робіт, оскільки дата початку та дата завершення цієї діяльності часто припадають на різні звітні періоди	На практиці доходи й витрати малого підприємства не завжди відносяться саме на ті періоди, у яких вони реально мали місце. Мають випадки обліку доходів та витрат не тоді, коли вони були фактично отримані (понесені), а у наступних звітних періодах
Істотність бухгалтерського обліку	У фінансовій звітності малих підприємств повинні включатися тільки необхідні облікові дані, які можуть вплинути на прийняття рішень	Засада істотності бухгалтерського обліку на малих підприємствах важлива, у зв'язку з обмеженими ресурсами. Проте перелік обов'язкових статей звітності визначається Мінфіном України. Процедури бухгалтерського обліку певних несуттєвих елементів є несуттєвими, але обов'язковими, обтяжливими та складними для системи бухгалтерського обліку
Перевага змісту бухгалтерського обліку над формою обліку	На малих підприємствах результати операцій, договорів, інших правочинів повинні відображатися відповідно до реального фінансового стану підприємства, таким чином, зміст переважає над формою	Процедури відображення результатів операцій, договорів, інших правочинів підпорядковуються нормативним вимогам, таким чином, форма обліку переважає над змістом обліку

Джерело: складено за матеріалами: [16, с. 185–188; 95, с. 100–104].

Отже, необхідність гармонізації обліку на підприємствах малого бізнесу із міжнародними стандартами не викликає сумнівів. Проте, процес запровадження МСФЗ має певні труднощі. Однією з основних проблем є кадрова, особливо на малих підприємствах. МСФЗ суттєво відрізняється від національних стандартів бухгалтерського обліку та вимагають від бухгалтерів та керівників професійних знань. Тому процес застосування міжнародних стандартів у ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» повинен бути поступовим та спрямованим спочатку на підвищення кваліфікації бухгалтерів та керівників.

Таким чином, наразі міжнародні стандарти повинні слугувати для ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» ефективним інструментом європейської інтеграції та частиною економічного розвитку як малого підприємства. Прозорість та відкритість обліку на ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» відповідно до міжнародних стандартів показуватиме реальний фінансовий стан малого підприємства та надаватиме чітке уявлення про інвестиційну привабливість ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» на міжнародному ринку. Використання міжнародних стандартів обліку у ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» має вагомі переваги національними стандартами.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження можна наразі сформулювати висновки, які складаються із узагальнень та пропозицій, спрямованих на досягнення поставленої мети дослідження. Основні висновки роботи наступні:

1. Виокремлено та висвітлено особливості функціонування підприємств малого бізнесу. Можемо визначити основні ознаки віднесення підприємств до малих: це підприємство, яке відповідає певним законодавчим критеріям за кількістю зайнятих осіб; це підприємство, яке відповідає певним законодавчим критеріям за сумами річних доходів; це підприємство, яким керує власник та яке не має складної організації управління; це підприємство, у якого доступ до ринку капіталу обмежений і яке має незначну частку товару (послуг) на ринку; це підприємство, яке не посідає у своїй галузі домінуючого становища. При визначенні класифікацій малих підприємств можна використовувати кількісні та якісні критерії. До якісних критеріїв варто віднести високу організаційно-функціональну гнучкість, високий рівень конкуренції, простоту організації на основі безцехової структури та інші; до кількісних – кількість працівників, оборот (обсяг) продаж, величину активів, кількість філій або підрозділів, частку фірми на ринку, сукупний капітал фірми.

2. Досліджено методичні особливості організації обліку на підприємствах малого бізнесу, які зареєстровані як фізичні особи – підприємці. Одна із важливих умов здійснення та оподаткування малих підприємств та ФОП – облік таких суб'єктів як платників податків відповідно до норм гл. 6 ПК України. Важлива роль належить бухгалтерському обліку в забезпеченні збереження грошових коштів та матеріальних цінностей, тому, до одного з основних завдань бухгалтерського обліку варто віднести контроль за додержанням фінансової дисципліни, суворого режиму

виконання, контроль за ефективним використанням та збереженням грошових коштів та матеріальних цінностей підприємств малого бізнесу.

3. Визначено особливості організації обліку на підприємствах малого бізнесу, які зареєстровані як юридичні особи. Гнучка податкова політика розвитку малих підприємств допомагає вирішенню економічних та соціальних проблем у суспільстві, таких як бідність та безробіття, шляхом залучення громадян до підприємницької діяльності. Але система оподаткування малого бізнесу має свої переваги та недоліки. Хоча економічна наука вважає існування ССООЗ доволі суперечливим інструментом державного регулювання економіки, до використання яких треба ставитись дуже обережно, оскільки вони можуть породжувати низку негативних ефектів, незважаючи на зазначені недоліки застосування ССООЗ, за певних умов цей податковий режим може бути ефективним і доцільним для підприємств малого бізнесу.

4. Виконано комплексне дослідження загального організаційно-економічного стану підприємства ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка». Із проаналізованих показників видно, що в активах незначно переважають, оборотні активи, їхня частка зростає. Загальні кошти ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» зростають. Щодо пасиву спостерігається переважання власного капіталу над іншими складовими. До негативів фінансового стану ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» можна віднести незначне зменшення скоригованого чистого прибутку на одну просту акцію. Облік чистого прибутку, дооцінки (уцінки) необоротних активів, сукупного доходу, операційних витрат та інших параметрів у ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» на наступні періоди можна запропонувати здійснювати у подальшому шляхом розрахунку вказаних статистичних характеристик, адже загальна оцінка фінансового стану ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» є позитивною.

5. Проаналізовано облікову політику підприємства ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка». Облікова політика ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» включає сукупність принципів, методів обліку та облікових процедур. Найбільш розповсюдженими методами фінансового аналізу на ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» є горизонтальний та вертикальний аналіз інформації балансу ТОВ, розрахунок відносних показників структури, динаміки та структурної динаміки. Облік витрат ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» здійснюється в основному методами позамовним та попроцесним (простим). Щодо процедур бухгалтерського обліку як елементів облікової політики у ТОВ, то їх можна визначити як деталізовані практичні правила, що забезпечують обґрунтований рівень єдності даних.

6. Розкрито особливості організації бухгалтерського обліку на ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка». Для обліку використовуються показники кошторисної, планової (розраховані будівельним підприємством з урахуванням конкретних умов) і фактичної (реально сформованої на будівельному об'єкті) собівартості будівельно-електромонтажних робіт. Підставою для обліку господарських операцій у ТОВ є первинні документи ТОВ. На підставі первинних документів складаються зведені облікові документи. Використання ТОВ «Науково-виробниче ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» як підприємство малого бізнесу може застосовувати спрощений План рахунків. Проте скорочення та спрощення обліку можливі до певних меж, які забезпечуватимуть виконання інформаційної й контрольної функцій обліку.

7. Систематизовано заходи із удосконалення організації обліку на підприємстві малого бізнесу. Для удосконалення організації обліку на підприємстві малого бізнесу на прикладі ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» є необхідною розробка єдиного нормативного положення (стандарту) із ведення спрощеного обліку та

відповідних Методичних рекомендацій з обліку та звітності. Також до шляхів удосконалення організації обліку на підприємстві малого бізнесу можемо віднести впровадження спрощеної форми обліку без застосування подвійного запису. До позитивних чинників спрощеної форми обліку без застосування подвійного запису можна віднести спрощення розрахунків, пов'язаних із визначенням сум податків, спрощене ведення обліку і звітності для цілей оподаткування. Проте варто враховувати і складні моменти ведення обліку за спрощеною формою без використання подвійного запису. Зокрема, така форма не виключає помилок, може призвести до невірних розрахунків, тому її варто використовувати обережно.

8. Сформульовано пропозиції щодо удосконалення методичних засад контролю за організацією обліку на підприємстві малого бізнесу. Запропоновано удосконалювати контроль за організацією обліку на підприємстві малого бізнесу за допомогою стандарту обміну діловою інформацією XBRL. Для цього розроблено три способи впровадження стандарту XBRL у ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка»: 1) надсилання до контролюючого органу звітів XBRL за допомогою програм Microsoft Word, Microsoft Excel, у форматі .pdf; 2) самостійне доопрацювання програмного забезпечення на основі наявних бухгалтерських програм у формат XBRL; 3) придбання «ERP-системи».

9. Запропоновано заходи гармонізації обліку на підприємствах малого бізнесу. Визначено переваги використання міжнародних стандартів для малих підприємств над національними стандартами (насамперед, над НП(С)БО). Відзначено, що прозорість та відкритість обліку на ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» відповідно до міжнародних стандартів показуватиме реальний фінансовий стан малого підприємства та надаватиме чітке уявлення про інвестиційну привабливість ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» на міжнародному ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Банера Н. П., Гелей Л. О. Фінансова звітність суб'єктів малого підприємництва : оцінка та шляхи підвищення інформативності показників. *Науковий погляд : економіка та управління*. 2021. № 1 (71). С. 55–62.
2. Бачинський В. І., Помулева В. М. Спрощений облік на малих підприємствах : реалії сьогодення. *Інноваційні економіка*. 2021. Випуск 3–4. С. 152–158.
3. Бойко Р. В., Воронко Р. М. Формування та подання фінансової звітності у форматі XBRL : стан, проблеми та перспективи впровадження в Україні. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2020. № 61. С. 51–56.
4. Боярова О. А. Особливості складання звіту про фінансові результати суб'єктами малого підприємництва. *Розвиток бухгалтерського обліку, контролю, аналізу та оподаткування в сучасному інформаційному середовищі* : Зб. тез доп. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 26 квітня 2017 р.) / ред. колегія : С. М. Кваша та ін. Київ : НУБіП України, 2017. С. 27–29.
5. Бухгалтерський облік у галузях економіки : навчальний посібник / П. Й. Атамас. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 392 с.
6. Варчук О. А., Суховеєва А. С. Особливості обліку електромонтажних робіт. *Проблеми ринку та розвитку регіонів України в XXI столітті* : Матеріали VII Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (м. Одеса, 5-9 грудня 2016 р.) / орг. комітет : Б. В. Буркинський (голова) та ін. Одеса : Одеський національний політехнічний університет, 2016. С. 15–17.
7. Верига Ю. А., Черник А. Р. Порівняння фінансової звітності суб'єктів малого та мікропідприємництва України. *Економічний розвиток держави та її соціальна стабільність* : Матеріали V Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (м. Полтава, 14 травня 2021 р.) / за ред. В. В. Гришка та ін. Полтава : Пусан А.Ф., 2021. С. 86–87.

8. Виписка з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. *Архів ТОВ «Науково-виробниче підприємство «Електроналадка»*. 2021 р.

9. Гаркуша С. А. Організація безпаперового управлінського обліку на підприємствах малого бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2021. Випуск 23. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/155> (дата звернення: 15.11.2021).

10. Гармонізація обліку, аудиту та оподаткування в умовах євроінтеграції: колективна монографія / Б. Базелі та ін.; ред. колегія: П. В. Гудзь та ін. Запоріжжя: ФОП Мокшанов В. В., 2021. 206 с.

11. Гнилянська Л. Й., Удимович М. М. Фінансові інструменти підтримки інноваційної діяльності малого та середнього бізнесу в Україні. *Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти*: Матеріали III Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (м. Львів, 17-19 березня 2021 р.) / орг. комітет: Л. Б. Гнатишин та ін. Львів: ЛНАУ, 2021. Ч. 1. С. 177–179.

12. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. *Офіційний вісник України*. 2003. № 11. Ст. 462.

13. Грищенко Т., Мазіна О. Облікові аспекти розвитку малого бізнесу в Україні. *Синергетичні драйвери розвитку обліку, податкового аудиту та бізнес-аналітики*: Зб. тез за матеріалами Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (м. Ірпінь, 14–15 квітня 2021 р.) / ред. колегія: А. О. Монаєнко та ін. Ірпінь: Університет ДФС України, 2021. С. 100–104.

14. Демко І. І. Впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності. *Устойчивое развитие экономики: состояние, проблемы, перспективы*: Сб. трудов XV Междунар. науч.-практ. конф. (г. Пинск, 23 апреля 2021 г.) / редкол.: В. И. Дунай и др. Пинск: ПолесГУ, 2021. С. 185–188.

15. Дмитренко О. М. Особливості ведення обліку та оподаткування на підприємствах малого бізнесу в країнах ЄС. *Міждисциплінарні наукові*

дослідження : особливості та тенденції : Матеріали конференції Міжнародного центру наукових досліджень (м. Чернігів, 4 грудня 2020 р.) / оргкомітет : Н. Р. Рабей (голова) та ін. Чернігів : МЦНД, 2020. Том 1. С. 79–81.

16. Додаток 1 до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Звіт про власний капітал за 2020 р. *Архів ТОВ «Науково-виробниче підприємство «Електроналадка»*. 2021 р.

17. Додаток 1 до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» (пункт 5 розділу І). Фінансова звітність малого підприємства. 31 грудня 2020 р. *Архів ТОВ «Науково-виробниче підприємство «Електроналадка»*. 2021 р.

18. Додаток 1 до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Звіт про власний капітал за 1 півріччя 2021 р. *Архів ТОВ «Науково-виробниче підприємство «Електроналадка»*. 2021 р.

19. Додаток 1 до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» (пункт 5 розділу І). Фінансова звітність малого підприємства. 31 березня 2021 р. *Архів ТОВ «Науково-виробниче підприємство «Електроналадка»*. 2021 р.

20. Додаток 1 до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» (пункт 5 розділу І). Фінансова звітність малого підприємства. 30 червня 2021 р. *Архів ТОВ «Науково-виробниче підприємство «Електроналадка»*. 2021 р.

21. Звіт про фінансовий стан ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» за 2019 р. *Архів ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка»*. 2021 р.

22. Коваленко А. О., Найда А. В. Застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні. *Національні і світові тенденції розвитку обліку, оподаткування та контролю* : Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.

(присвяченої 60-річчю кафедри обліку і оподаткування ОДАУ) (м. Одеса, 21 травня 2020 р.) / редкол. : І. О. Крюкова та ін. ; Одеський держ. аграр. ун-т. Одеса : ВМВ-Принт, 2020. С. 25–29.

23. Ковалик М. О. Особливості обліку кредиторської та дебіторської заборгованостей підприємств сфери виконання електромонтажних робіт. *Облік, аналіз і контроль в управлінні суб'єктами економіки* : Тези доп. V Міжнар. наук. конф. (м. Львів, 18 жовтня 2019 р.) / орг. комітет : І. Й. Яремко (голова) та ін. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2019. С. 40–42.

24. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

25. Кругла М. М. Організація річної фінансової звітності за міжнародними стандартами. *Грааль науки*. 2021. № 4. С. 59–63.

26. Крутова А. С. Внутрішня регламентація облікових процедур в інформаційній системі малого підприємства. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2017. № 5 (84). С. 18–27.

27. Кулинич М. Б., Круглій А. Порівняння фінансової звітності суб'єктів малого та мікропідприємництва України та країн ЄС. *Україна та Польща : минуле, сьогодення, перспективи* : Науковий часопис Інституту Польщі Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. 2018. 15 листопада. URL: <https://ukrpolnauka.wordpress.com/2018/11/15/порівняння-фінансової-звітності-суб/> (дата звернення: 15.11.2021).

28. Лагодієнко Н. В., Белінська К. В. Специфічні особливості проведення аудиту малих підприємств в умовах поширення пандемії COVID-19. *Modern Economics*. 2021. № 27. Випуск 56–59. С. 56–60.

29. Линник О. І., Єршова Н. Ю. Проблеми функціонування та розвитку мікро-, малого та середнього бізнесу сфери послуг в Україні. *Східна Європа : економіка, бізнес та управління*. 2021. Випуск 2 (29). С. 74–80.

30. Маркус О. В., Сахарук М. О. Особливості організації обліку у суб'єктів малого підприємництва. *Молодий вчений*. 2020. № 10 (86). С. 223–228.

31. Марченко В. М., Харитоненко Д. В. Сучасні тенденції розвитку малого підприємництва в Україні. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. 2021. № 18. URL: <http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/225854> (дата звернення: 15.11.2021).

32. Мелень О. В., Жадан Т. А. Науково-теоретичні та організаційні аспекти організації бухгалтерського обліку та контролю у сфері малого бізнесу в Україні. *Східна Європа : економіка, бізнес та управління*. 2021. Випуск 2 (29). С. 154–159.

33. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ, МСФЗ для МСП, включаючи МСБО та тлумачення КТМФЗ, ПКТ) (редакція на 12 березня 2013 р.). *Верховна Рада України : Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010 (дата звернення: 15.11.2021).

34. Науково-практичний коментар до Податкового кодексу України : В 3-х тт. Т. 3 / Б. В. Колесніков та ін. ; кер. авт. кол. Ф. О. Ярошенко. 2-е вид., доп. та перероб. Київ : Міністерство фінансів України, ДННУ «Академія фінансового управління», Національний університет ДПС України, 2011. 742 с.

35. Песцова-Світалка О. С., Більдій А. В. Актуальні питання підготовки фінансової звітності суб'єктами малого підприємництва. *Регіональна економіка та управління*. 2019. № 4 (26). С. 50–54.

36. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-14, № 15-16. Ст. 112.

37. Показники діяльності суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва у 2010–2020 роках. *Державна служба статистики України*. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 15.11.2021).

38. Про акціонерні товариства : Закон України від 17 вересня 2008 р. № 514-VI. Відомості Верховної Ради України. 2008. № 50-51. Ст. 384.

39. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 40. Ст. 365.

40. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань : Закон України від 15 травня 2003 р. № 755-IV (в редакції Закону України від 26 листопада 2015 р. № 835-VIII). *Офіційний вісник України*. 2015. № 100. Ст. 3426.

41. Про електронні довірчі послуги : Закон України від 5 жовтня 2017 р. № 2155-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 45. Ст. 400.

42. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22 травня 2003 р. № 851-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 36. Ст. 275.

43. Про електронні комунікації : Закон України від 16 грудня 2020 р. № 1089-IX. *Офіційний вісник України*. 2021. № 6. Ст. 306.

44. Про затвердження Методичних рекомендацій із застосування реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами : Наказ Міністерства фінансів України від 15 червня 2011 р. № 720. *Все про бухгалтерський облік*. 2011. № 81. С. 31–33.

45. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку : Наказ Міністерства фінансів України від 29 грудня 2000 р. № 356. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2001. № 1. С. 3–11.

46. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами : Наказ Міністерства фінансів України від 25 червня 2003 р. № 422. *Верховна Рада України : Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0422201-03> (дата звернення: 15.11.2021).

47. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» : Наказ

Міністерства фінансів України від 25 лютого 2000 р. № 39. *Офіційний вісник України*. 2000. № 11. Ст. 441.

48. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 7 лютого 2013 р. № 73. *Офіційний вісник України*. 2013. № 19. Ст. 665.

49. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку : Наказ Міністерства фінансів України від 28 травня 1999 р. № 137. *Офіційний вісник України*. 1999. № 25. Ст. 1218.

50. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : Наказ Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 р. № 92. *Офіційний вісник України*. 2000. № 21. Ст. 871.

51. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку : Наказ Міністерства фінансів України від 18 жовтня 1999 р. № 242. *Офіційний вісник України*. 1999. № 44. Ст. 229.

52. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку : Наказ Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. № 246. *Офіційний вісник України*. 1999. № 44. Ст. 236.

53. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку : Наказ Міністерства фінансів України від 8 жовтня 1999 р. № 237. *Офіційний вісник України*. 1999. № 43. Ст. 2166.

54. Про затвердження Порядку обліку платників податків і зборів : Наказ Міністерства фінансів України від 9 грудня 2011 р. № 1588. *Офіційний вісник України*. 2012. № 1. Т. 2. Ст. 39.

55. Про затвердження форми Звіту про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, та Порядку його складання : Наказ Міністерства фінансів України від 28 вересня 2015 р. № 841. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 13 жовтня 2015 р. за № 1248/27693. *Офіційний вісник України*. 2015. № 86. Ст. 2887.

56. Про особливості здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності щодо фізичних осіб – підприємців та юридичних осіб, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності : Закон України від 23 лютого 2012 р. № 4448-VI. *Офіційний вісник України*. 2012. № 24. Ст. 904.

57. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : Закон України від 22 березня 2012 р. № 4618-VI. *Офіційний вісник України*. 2012. № 30. Ст. 1101.

58. Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні : Закон України від 15 липня 2021 р. № 1667-IX. *Офіційний вісник України*. 2021. № 65. Ст. 4103.

59. Рішення єдиного учасника Товариства з обмеженою відповідальністю «Науково-виробниче підприємство Електроналадка» № 02-21 від 5 серпня 2021 р. *Архів ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка»*. 2021 р.

60. Скрипник С. В., Шепель І. В., Головчак Г. В. Бухгалтерський облік в єдиному інформаційному просторі підприємства. *Інноваційна економіка*. 2021. Випуск 1–2. С. 158–165.

61. Статут Товариства з обмеженою відповідальністю «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка» : Затверджений рішенням учасника № 02-21 від 5 серпня 2021 р. (нова редакція). Суми, 2021. 13 с. *Архів ТОВ «Науково-виробниче Підприємство «Електроналадка»*. 2021 р.

62. Степаненко О. І. Малий бізнес в складі суб'єктів підприємницької діяльності, його місце і роль в економіці України. *Модернізація економіки : теоретичні засади та практика реалізації* : Зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 23 січня 2021 р.) / Д. М. Боб та ін. ; Східноукр. ін-т економіки та управління. Запоріжжя : ГО «СІЕУ», 2021. С. 129–134.

63. Степаненко О. І. Фінансова звітність суб'єктів малого бізнесу, її призначення та побудова. *Економічний потенціал регіонів : теоретичні засади та практика реалізації* : Зб. тез наук. робіт учасн. Міжнар. наук.-

практ. конф. (м. Київ, 20 лютого 2021 р.) / Аналіт. центр «Нова Економіка». Київ : АЦ «Нова Економіка», 2021. С. 55–59.

64. Топоркова О. А. Облікова система малих підприємств України в контексті законодавчих змін. *Інтернаука*. 2020. № 11 (43). Том. 3. С. 55–61.

65. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356.

66. Ціцька Н. Є., Мирончук З. П. Національні та міжнародні стандарти фінансової звітності для малого і середнього бізнесу. *Національні і світові тенденції розвитку обліку, оподаткування та контролю* : Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (присвяченої 60-річчю кафедри обліку і оподаткування ОДАУ) (м. Одеса, 21 травня 2020 р.) / редкол. : І. О. Крюкова та ін. ; Одеський держ. аграр. ун-т. Одеса : ВМВ-Принт, 2020. С. 76–79.

ДОДАТКИ

Додаток А

SUMMARY

Zinchenko A. Organization of accounting in small enterprises - Qualification Masters-level Qualification Thesis. Sumy State University, Sumy, 2021

Theoretical and practical aspects of accounting at small business enterprises are investigated in the paper. The analysis of the accounting policy of the enterprise is carried out, the peculiarities of the organization of accounting at small business enterprises are revealed. The main purpose of this research is to justify theoretical provisions, methodological approaches, applied aspects of the organization of accounting of small businesses and to develop on this basis appropriate recommendations for improving accounting.

Keywords: small business enterprises; accounting; electrical works; basic means; wages; profitability; balance; financial statements.

АНОТАЦІЯ

Зінченко А.Г. «Організація обліку на підприємствах малого бізнесу» – Кваліфікаційна магістерська робота. Сумський державний університет, Суми, 2021 р.

У роботі досліджено теоретичні та практичні аспекти організації обліку на підприємствах малого бізнесу. Проведений аналіз облікової політики підприємства, розкрито особливості організації бухгалтерського обліку на підприємствах малого бізнесу. Основною метою цього дослідження є обґрунтування теоретичних положень, методичних підходів, прикладних аспектів організації обліку підприємств малого бізнесу та розробка на цій основі відповідних рекомендацій з вдосконалення обліку.

Ключові слова: підприємства малого бізнесу; бухгалтерський облік; електромонтажні роботи; основні засоби; заробітна плата; рентабельність; баланс; фінансова звітність.

Виписка з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-
підприємців та громадських формувань

ВИПИСКА
з Єдиного державного реєстру юридичних осіб,
фізичних осіб-підприємців та громадських формувань

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
"НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "ЕЛЕКТРОНАЛАДКА"

Ідентифікаційний код юридичної особи:

43903493

Місцезнаходження юридичної особи:

Україна, 40002, Сумська обл., місто Суми, пров.Гетьманський, будинок
23/2, квартира 1

*Дата та номер запису в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-
підприємців та громадських формувань:*

06.08.2021, 1006321070003017732

*Прізвище, ім'я та по батькові осіб, які мають право вчиняти юридичні дії від імені юридичної
особи без довіреності, у тому числі підписувати договори, та наявність обмежень щодо
представництва від імені юридичної особи:*

Литвинова Марія Григорівна - керівник

*Відомості, отримані в порядку інформаційної взаємодії між Єдиним державним реєстром
юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань та інформаційними
системами державних органів:*

09.11.2020, ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ, 37507880

06.11.2020, 181920255855, ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДПС У СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ,
СУМСЬКА ДПІ (М. СУМИ), 43995469, (дані про взяття на облік як платника
податків)

06.11.2020, 10000001922990, ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДПС У СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ,
СУМСЬКА ДПІ (М. СУМИ), 43995469, (дані про взяття на облік як платника
єдиного внеску)

Види економічної діяльності:

33.14 Ремонт і технічне обслуговування електричного устаткування
(основний);

42.22 Будівництво споруд електропостачання та телекомунікацій;

43.21 Електромонтажні роботи;

Продовження Додатку Б

43.22 Монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування;
46.90 Неспеціалізована оптова торгівля;
80.20 Обслуговування систем безпеки

Назви органів управління юридичної особи:

Відомості відсутні

Запис про перебування юридичної особи в процесі припинення:

Відомості відсутні

Вид установчого документа:

Статут

Інформація для здійснення зв'язку:

+38 (050) -327-47-52

Номер, дата та час формування виписки:

305304613253, 07.08.2021 10:46:38

Приватний нотаріус Давиденко І.А.

Давиденко І.А.

Додаток 1 до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1
«Загальні вимоги до фінансової звітності»: Звіт про власний капітал за 1
півріччя 2021 р.

Додаток 1
до Національного положення
(стандарту) бухгалтерського обліку 1
"Загальні вимоги до фінансової
звітності"

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

Коди		
2021	07	01
43903493		

Підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю "Науково-виробниче підприємство "Електронладка"
(найменування)

Звіт про власний капітал
за 1 півріччя 2021 р.

Форма №4

Код за ДКУД 1801005

Стаття	Код рядка	Зареєстрований (пайовий) капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Всього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Залишок на початок року	4000	-	-	-	-	-	-	-	-
Коригування :									
Зміна облікової політики	4005	-	-	-	-	-	-	-	-
Виправлення помилок	4010	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші зміни	4090	-	-	-	-	-	-	-	-
Скоригований залишок на початок року	4095	-	-	-	-	-	-	-	-
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100	-	-	-	-	-	-	-	-
Інший сукупний дохід за звітний період	4110	-	-	-	-	-	-	-	-
Розподіл прибутку :									
Виплати власникам (дивіденди)	4200	-	-	-	-	-	-	-	-
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205	-	-	-	-	-	-	-	-
Відрахування до резервного капіталу	4210	-	-	-	-	-	-	-	-
Внески учасників:									
Внески до капіталу	4240	-	-	-	-	-	-	-	-
Погашення заборгованості з капіталу	4245	-	-	-	-	-	1	-	1
Вилучення капіталу:									
Викуп акцій (часток)	4260	-	-	-	-	-	-	-	-
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	-	-	-	-	-	-	-	-
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення частки в капіталі	4275	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші зміни в капіталі	4290	-	-	-	-	41	-	-	41
Разом змін в капіталі	4295	-	-	-	-	41	1	-	42
Залишок на кінець року	4300	-	-	-	-	41	1	-	42

Керівник

Литвинова М.Г.

Головний бухгалтер

Крикуненко Г.І.

Додаток 1 до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку
25 «Спрощена фінансова звітність» (пункт 5 розділу I). Фінансова звітність
малого підприємства. 31 грудня 2020 р.

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова
звітність»
(пункт 5 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата (рік, місяць, число)	Коди	
ТОВ "НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "ЕЛЕКТРОНАЛАДКА"	за ЄДРПОУ	2021	07 01
Територія СУМСЬКА	за КОАТУУ	43903493	
Організаційно-правова форма господарювання товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	5910136600	
Вид економічної діяльності Ремонт і технічне обслуговування електричного устаткування	за КВЕД	240	
Середня кількість працівників, осіб 6		33.14	
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком			
Адреса, телефон Гетьманський, буд. 23/2, кв. 1, м. СУМИ, СУМСЬКА обл., 40002		0503274752	

1. Баланс на 30 червня 2021 р.

Актив	Форма № 1-м Код за ДКУД		1801006
	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	-	-
накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби :	1010	50,0	95,0
первісна вартість	1011	50,0	195,8
знос	1012	(-)	(100,8)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	50,0	95,0
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	0,1	82,5
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	53,4	433,9
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	0,8	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	7,9	122,0
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	36,9	94,2
Витрати майбутніх періодів	1170	3,4	3,5
Інші оборотні активи	1190	-	19,8
Усього за розділом II	1195	102,5	755,9
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	152,5	850,9

ПЕРЕВІРЕНО ТА
ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення єдиного учасника Товариства з обмеженою відповідальністю
«Науково-виробниче підприємство Електроналадка» № 02-21 від 5 серпня
2021 р.

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "НАУКОВО-ВІРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "ЕЛЕКТРОНАЛАДКА"

Рішення єдиного учасника №02-21

м. Суми 05 серпня 2021 року

Рішення єдиного засновника ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "НАУКОВО-ВІРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "ЕЛЕКТРОНАЛАДКА", ідентифікаційний код 43903493 (надалі - Товариство) проводиться в м. Суми.

ПРИСУТНІЙ:

1. Громадянин України Литвинова Марія Григорівна, 01 серпня 1994 року народження, реєстраційний номер облікової картки платника податків 3454610429, паспорт № 004262464, орган, що видав 5930, дата видачі 28 липня 2021 року, зареєстрована за адресою: 40034, Сумська обл., місто Суми, вул. Івана Сірка, будинок 15, квартира 47, який володіє часткою у Статутному капіталі Товариства у розмірі 100% (сто відсотків), яка за номінальною вартістю становить 10000,00 (десять тисяч грн.) гривень.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1. Про внесення змін до відомостей про Товариство, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, а саме зміну прізвища керівника виконавчого органу Товариства – директор Литвинова Марія Григорівна, 01 серпня 1994 року народження, реєстраційний номер облікової картки платника податків 3454610429.

2. Про внесення змін до відомостей про Товариство, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, а саме зміну прізвища кінцевого бенефіціарного власника - Литвинова Марія Григорівна, 01 серпня 1994 року народження, реєстраційний номер облікової картки платника податків 3454610429, паспорт № 004262464, орган, що видав 5930, дата видачі 28 липня 2021 року, зареєстрована за адресою: 40034, Сумська обл., місто Суми, вул. Івана Сірка, будинок 15, квартира 47.

3. Про внесення змін до відомостей про Товариство, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, а саме зміну прізвища учасника - Литвинова Марія Григорівна, 01 серпня 1994 року народження, реєстраційний номер облікової картки платника податків 3454610429, паспорт №004262464, орган, що видав 5930, дата видачі 28 липня 2021 року, зареєстрована за адресою: 40034, Сумська обл., місто Суми, вул. Івана Сірка, будинок 15, квартира 47.

4. Про затвердження змін до Статуту ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "НАУКОВО-ВІРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "ЕЛЕКТРОНАЛАДКА" шляхом викладення його у новій редакції, що додається.

5. Про внесення до відомостей про Товариство, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань найменування Товариства іноземною мовою, а саме:

Повне найменування Товариства: англійською мовою: LIMITED LIABILITY PARTNERSHIP «NAUKOVO-VYROBNYCHE PIDPRYYEMSTVO «ELEKTRONALADKA».

HPK 000714

Увага! Бланк містить багатоступеневий захист від підроблення

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ